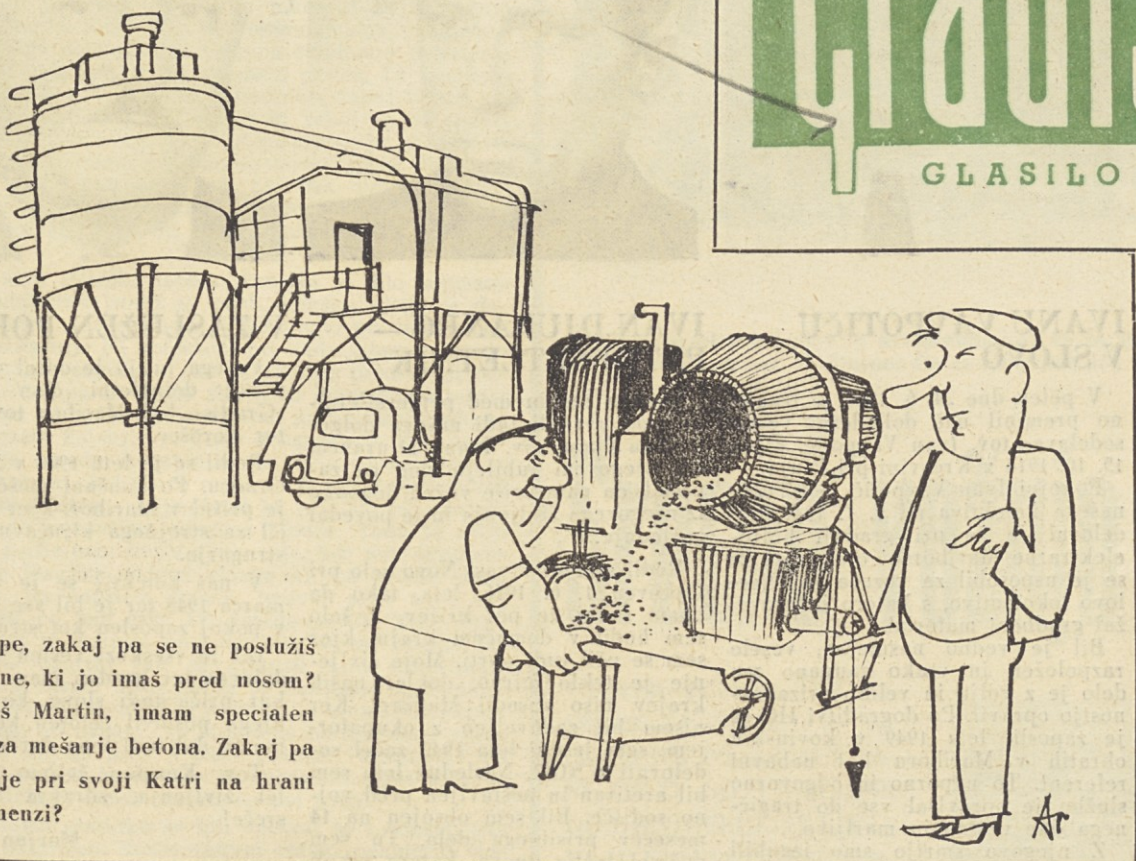

Gradisov vestnik

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA »GRADIS«

— Pepe, zakaj pa se ne poslužiš betonarne, ki jo imaš pred nosom?
— Veš Martin, imam specialen recept za mešanje betona. Zakaj pa si ti raje pri svoji Katri na hrani kot v menzi?

Gradis in IV. plenum ZKJ

Cetrti ali brionski plenum centralnega komiteja ZKJ je znan našim ljudem mnogo bolj kot številni prejšnji plenumi. Kaj privlači pozornost ljudi doma pa tudi v tujini?

Dobro je, če znamo ločiti vsebino od dogodkov. Ti so bili sprva skoraj za vse presenetljivi, vendar pa jih že danes naši ljudje — eni manj drugi bolj — preudarno tehtajo. Dogodki so torej bili, so in še bodo le odraz procesa, ki ga mi, Jugoslavlani imenujemo samoupravljanje, tujina pa demokratičnost v družbi. V socialistični družbi v svetu ni enotnega nazora o meri demokratičnosti. Kot vemo, sta dve največji socialistični državi močno sprti. Eden od glavnih, če že ne najvažnejši razlog temu je v različnem gledanju in seve tudi v različni praksi v načinu življenja in razvoja socialistične družbe. Govorimo o kitajski in sovjetski koncepciji, po njih se tudi KP po vsem svetu opredeljujejo. In ne samo KP, ampak tudi posamezne skupine, frakcije v njih.

Za prvo koncepcijo je značilno: politika »trde roke« centralizem v politiki, gospodarstvu in kulturi, vseomogočnost partije in še vrsta drugih značilnosti, ki jih pri nas imenujemo tudi — stalinizem. Spominimo se prvih poveljnih let, ko je bilo v našem življenju precej teh značilnosti. Praksa je potrdila, da je tak način življenja pogojen z vsesplošno nerazvitostjo družbe.

Ob upoštevanju misli iz tega kratkega sprehoda v zgodovino in sedanost svetovnega socializma nas pravzaprav dogodki ob in po brionskem plenumu ne bi smeli tako presenetiti. Jugoslovanska družba je zaradi različne kulturne in gospodarske dediščine in zaradi skoraj neverjetno hitrega razvoja »obsojen« na burno življenje. Mirno in (vedno) pravilno pot si domišljajo le večni nezadovoljenci in kritiki ali pa pretirani optimisti, ki hkrati ne poznajo osnovnih zakonitosti življenja in razvoja družbe.

Pri na je del službe državne varnosti poskušal oživitviti politiko »trde roke« v sistem, ki bi najbrž vpeljal že opuščene značilnosti iz prvih poveljnih let. Ne bi nam bilo treba toliko govoriti o vsebini, o bistvu brionskega plenuma, če bi šlo samo za reorganizacijo ene službe ali zamenjavo nekaj ljudi, pa čeprav najodgovornejših, če ne bi bile korenine teh sprememb dosti bolj globoke.

Vprašajmo se — ali smo kdaj, ko smo nezadovoljni kritizirali to ali ono dejanje, mislili ali rekli: »Če bi bilo manj razpravljanja (demokracije) in več discipline (trde roke), bi bilo dosti bolje. Najbrž bi začuda veliko ljudi odgovorilo pritrdilno. Pa vendar večina podpira sklepe

četrtga plenuma, ki je takim mislim in dejanjem odločno rekel — ne. Kako odvozlati to reč?

Poskusimo na primeru našega podjetja.

Centralizacija ali decentralizacija. Ali smo že razčistili s tem? Morda načelno že, morda tudi še ne. Vsekakor pa v praksi še nismo dovolj odločni, ko je treba recimo »žrtvovati« poslovno korist enote v prid podjetja. Na drugi strani po spet nismo dovolj odločni, torej se bojimo priznati uspešni enoti zaslužen delež; medtem ko manj uspešni enoti ali premalo pomagamo ali se ji bojimo priznati zaslužen delež — tokrat slab. Najbrž gre za oboje.

Ni naključje, da v Jugoslaviji želijo nekateri predstavniki manj razvitih politiko »trde roke«, kot ni naključje, da si slabše enote našega podjetja želijo bolj centraliziran Gradis. Oboje izvira iz družbeno-ekonomskih zakonitosti, o kateri je tekla beseda malo prej. In še ena misel: Tako kot Beograd ni (le) srbsko mesto, marveč je (tudi) glavno mesto Jugoslavije, Ljubljana ni (le) sedež centrale, ampak (tudi) sedež podjetja.

Upajmo, da ni parola: V sili »trda roka« (slabši ima večkrat silo) sicer pa čimvečja samostojnost PE — od raz mišljenja, hotenja in dejanj današnjega Gradisa. Če smo prepričani, da ni tako, in če želimo pravilno prepričanje oživitviti, potem načel ne bomo spreminjali po vetru, to je po poslovni uspešnosti enote.

Samostojnost poslovnih enot je nujnost, vendar ne za vsako ceno. Cena je poslovna korist, praviloma tako enote kot podjetja, izjemoma pa najbrž slej ko prej podjetja.

In še eno pomembno in pri nas še nereseno vprašanje — mesto in vloga strokovnjakov in pojav tehnokracije.

Nismo še prešli prakse, ko tehnični strokovnjaki — od kolegijske do sektorske tehnike in delovodij — rešujejo politična in družbena vpra-

šanja. Res je, rešujejo jih po svojih (najboljših) močeh.

Največkrat pa jih rešujejo zato, ker jih pač nekdo mora reševati. Toda družbene probleme vidijo prečesto kot vsa druga vprašanja, ki so rešljiva na tehničen ali administrativen način, to je z okrožnicami, z disciplinskimi postopki, s formalno razpravo ali brez nje in, če je že predpis tak, tudi s sklepom samoupravnega organa.

»Tako hudo ravno ni,« bomo rekli. Poleg tega pa bomo še dodali: »Kaj pa takrat ko razni funkcionarji brez ustreznega znanja šarijo po strokovnih zadevah?«

Da, pri nas v Gradisu je aktivnost funkcionarjev in organizacij prevečkrat res problematična. Poglejmo samo aktiv ZK v podjetju.

Problemi hitijo mimo nas brez enotnejše družbene, da ne rečem politične koncepcije in, kar je še huje, brez enotne (v okviru podjetja) akcije. Ali bo tudi tako važna stvar, kot je brionski plenum in proces po osmem kongresu ZKJ

Komunisti Gradisa so solidarni s sklepi IV. plenuma CK ZK Jugoslavije

Po vseh naših enotah so komunisti Gradisa obširno razpravljali o sklepih IV. plenuma ZKJ, analizirali lastno delo ter se v celoti postavili na stran borcev za ohranitev in nadaljnje širjenje demokratičnih pravic na področju delavskega samoupravljanja. Ne moremo govoriti v imenu demokratičnih pravic, če te pravice sami s svojim zgledom ne uveljavljamo.

Posebno uspešni so bili sestanki na Jesenicah, Mariboru in Ravnah na Koroškem. Tu so se sestankov udeležili tudi predstavniki občinskih komitejev. V razpravi na Jesenicah je sodeloval tudi sekretar občinskega komiteja tovariš Franc Zvan. Med drugim je dejal: »Delo IV. plenuma je logičen zaključek velike etape v našem družbeno-političnem razvoju. Gre predvsem za nadaljnje utrjevanje delavskega sa-

PE Ljubljana prebrodila krizo

Za letos je zagotovljenega toliko dela, da bodo plan dveh milijard lahko dosegli, za drugo leto pa ni še nič

Naposled lahko rečemo, da je najhujše že za nami, je dejal šef poslovne enote Ljubljana inž. Štefan Mesarič v pogovoru z našim sodelavcem. Še pred tremi tedni ni bilo jasno, kako bo v drugem polletju. Zdaj je to v glavnem razčiščeno, ker smo zadnje dni uspeli na nekaj licitacijah ali pa so se odprla dela, ki so bila že prej dogovorjena, pa so investitorji zdaj dobili denar.

Predvsem se je odprla gradnja kliničnega centra v Ljubljani, o čemer je časopisje že na široko pisalo. Toda delo se za našo poslovno enoto še ni začelo. Nosilec pogodbe je »Tehnika« iz Ljubljane, ki pa nas uradno še ni obvestila o zadnjih dogovorih z investitorjem. Lani smo dali skupno ponudbo za betonska dela v vrednosti okrog 6 milijonov novih dinarjev. To pa je bilo lanskega maja, torej še pred reformo, ki je stvari v marsičem spremenila. Betonska dela bi morala biti končana do jeseni prihodnjega leta. Zdaj tečejo že pripravljalna in zemeljska dela.

Gre pa za prvo fazo prve etape nadaljevanja graditve kliničnega centra, to je za graditev bolniškega objekta, v katerem bo prostora za čez 900 bolniških postelj. Republiška skupščina je sprejela poseben zakon o gradnji kliničnega centra, s katerim je predvsem uzakonjen koncept kliničnega centra ter potrjen dogovor med republiko in občinami o sofinanciranju te gradnje. Zakon je bil sprejet zadnje dni junija in zato so se dela šele zdaj odprla. Reči pa je treba, da bo izšel še poseben akt republiške skupščine, s katerim bo dokončno urejeno financiranje te gradnje.

Tudi drugi objekt, okrog katerega so zdaj stvari razčiščene, je bolnišnični. Gre za bolnišnico dr. Petra Deržaja. Gradnja je bila pred pol-

spet — šel mimo nas? Končno ne gre samo za gospodarsko demokratizacijo, temveč tudi za vsebinske spremembe v Zvezi komunistov sami. Vsi vemo na primer, da imamo nekatere »komuniste« z legitimacijo na eni strani, na drugi strani pa tudi prave komuniste brez legitimacij, ki odklanjajo legitimacijo večkrat prav zaradi »komunistov«. Seveda je to samo en problem naše organizacije.

Stane Uhan

drugim letom ali več ustavljena, ker ni bilo denarja. Zdaj je republiška skupščina sprejela finančni načrt za financiranje te gradnje tako, da bi bil objekt čimprej dokončan in da bi polno začel služiti svojemu namenu. Sredstva so zdaj zagotovljena iz posojila, ki ga je bila najela republika pri splošni gospodarski banki in tako smo lahko z gradnjo nadaljevali. Celotna vrednost teh del znaša blizu dva milijona novih dinarjev in bodo končana do spomladi.

Nadaljevanje na 2. strani

NAŠ KOMENTAR

Kako dolgo še občinski lokalizem

Te dni je v »Delu« izšel članek izpod peresa novinarja Igorja Prešerna, ki obravnava vprašanje kooperacije in integracijskih procesov med gradbenimi podjetji v koroškem kotu. Izjave, ki jih je zbral novinar »Dela«, pravzaprav niso nikakršna novost in odkritje, so pa vendarle po svoje zanimive. Tako direktor gradbenega podjetja »Dravograd«, tov. Jože Korošek, kot tudi predsednik občine Ravne, tov. Franc Fale, jasno priznavata, da je občinski lokalizem glavni kamen spotike in ena pogojitnih ovir na poti integracijskih in kooperacijskih procesov. Dokler se bodo najrazličnejši občinski interesi vmešavali v licitacije, tako dolgo je zaman pričakovati, da bosta reforma in zaostren konkurenčni boj na tržišču naredila selekcijo in izločila iz boja tiste, ki so manj sposobni.

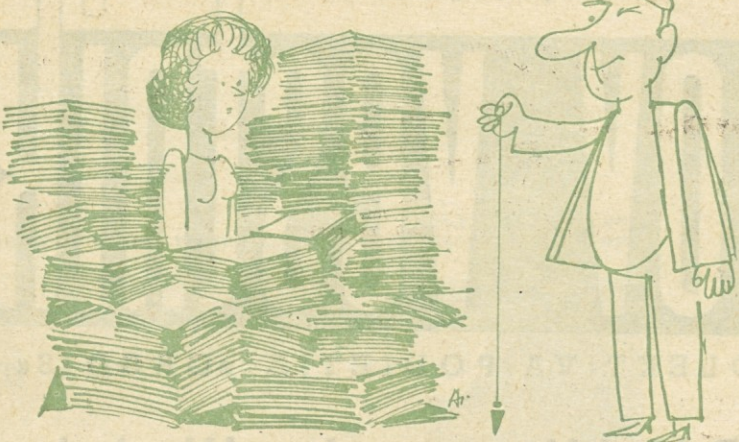
»Gradis je nedvomno v koroškem kotu najboljše opremljeno podjetje,« je med drugim dejal o svoji izjavi predsednik občine Ravne Franc Fale, »vendar pa prav to podjetje začne stagnirati zaradi občinske politike in občinskih lokalističnih teženj. V naši občini smo na primer oddali gradnjo šole tistemu, ki je bil najugodnejši, predvsem najcenejši in tudi najhitrejši. To je bilo podjetje »Gradisc«. Lahko bi gradnjo šole oddali občinskemu podjetju »Stapbenik« v Prevaljah, vendar nam kaj takšnega ni prišlo na misel. V vseh sosednjih občinah — v Dravogradu, Radljah in Slovenjem Gradcu — so dobila šole izključno domača, občinska gradbena podjetja.«

Tako torej rapenski župan. In kaj naj k temu še dodamo? Nič drugega kot to, da takšnih primerov poznamo z lastne kože dolgo, dolgo vrsto. Tovariš Fale jih pozna le iz Raven in koroških občin, naše podjetje pa jih občuti o skoraj vseh 62 slovenskih občinah!

Da, kako dolgo bo še živel občinski lokalizem na licitacijah?

Vročina je. Vtem ko se drugi namakajo v morju, se mi v lastnem znoju na stavbah. Sicer pa še tudi nas čaka dopust

— Kaj naj storim s temi Vestniki, Martin?
— Počakajte do naslednje številke, ker boste tako prihranili več poštne. Mesec dni gor ali dol, fantom na gradbiščih je tako vseeno

VELIKO PRIČAKOVANJE IN ŠE VEČJA SMOLA

Devet pravih zadetkov na mali športni prognozi ima zidar tov. Jorip Knežević iz Raven na Koroškem, ki dela na sektorju v Žerjavu.

To bo denarja, so menili sodelavci. Naslednji dan sem ga srečal in sem se prepričal, da se zadnji stolpec ne ujema z objavo pravih stolpcev v časopisu. Na vprašanje, kaj misli o svojem zadetku, je menil, da bi bil že čas, da nekaj zadevne, saj že nekaj let sem redno stavil na športni loteriji. Končno se mi je le posrečilo, je dejal nervozno. In to zadetek v najmanj verjetni kombinaciji. Upam, da bo malo igralcev, ki so stavili tako kot jaz. In izkazalo se je, da so v tem kolu zadeli samo trije državljani. Računi so pokazali, da bodo leti dobili vsak okoli 4.700.000 S din. Pa se je vrnilo nekaj nepričakovane. Prvenstvena tekma med kluboma Trešnjevka : Rijeka se je odigrala že v soboto in rezultata te tekme niso upoštevali. S tem je obveljal stolpec z 8 pravih zadetki. Ker pa je bilo veliko število z osmimi pravih zadetki, so milijončki hitro usahnili in za našega dobitnika je ostalo borih 38.382 S din. Smola kaj?

Ludvik Luhtineger

„Gradisov vestnik“

»Gradisov vestnik« izdaja delavski svet podjetja Gradis. Ureja ga uredniški odbor. Odgovorni urednik Lojze Cepuš. — Tiska tiskarna »Tonea Tomšič« v Ljubljani. — Izhaja mesečno

NADALJEVANJE S PRVE STRANI * NADALJEVANJE S PRVE STRANI *

Komunisti Gradisa so solidarni s sklepi IV. plenuma CK ZKJ

ni mogoče uresničiti z nekim dekretom ali silo od zgoraj, nas posamezne deformacije še bolj bolijo, pa naj bodo te deformacije na najvišjem forumu ali v podjetju. Nihče se ne more postaviti nad samoupravne organe, kot tudi samoupravni organi ne morejo biti v rokah večjih menedžerjev. Prav tako pa si demokratične svobode ne more vsak po svoje tolmačiti. Eno je disciplina v celotnem proizvodnem procesu in polna odgovornost za določeno delo, drugo pa je borba

Odlikovani

Ob 20-letnici osvoboditve in obstoja podjetja »Gradis« je predsednik republike Josip Broz-Tito odlikoval najzaslužnejše člane kolektiva iz Raven na Koroškem.

1. Ivan Ciringer, šef komerciala — medalja dela
2. Karel Lang, tesar — medalja dela
3. Jakob Prosenjak, tesar — medalja dela

Vsem odlikovancem naše iskrene čestitke!

Obiskala nas je češka delegacija

Dne 28. junija je bila na službenem obisku v Sloveniji delegacija ministrstva za gradnje ČSSR. Člani delegacije so med drugim obiskali tudi naše podjetje. Zanimali so se predvsem za izobraževanje, vzgojo kadrov in za samoupravljanje.

V delegaciji so bili: Bohuslav Domin, dr. Jindřich Hanzal iz Prage ter ing. Jan Gerek iz Bratislave in Ervin Primus, personalni šef ministrstva v Pragi.

Delegacijo je sprejel glavni direktor podjetja ing. Hugo Keržan, po enotah pa jih je vodil direktor kadrovske-socialne službe ing. Dragovan Sever.

Iz vojske nam pišejo

Član našega kolektiva Đuro Alač, ki služi vojaški rok v vojni pošti 8440-S v Vranju, Srbija nam je poslal obširen dopis, od katerega objavljamo le kratek odlomek.

»Dragi tovariši!

Deset mesecev je minilo, odkar sem oblekel vojaško suknjo. Čeprav čas hitro teče, pogrešam vesti iz podjetja, od mojih sotovarišev. Že nekajkrat sem pisal tajništvu enote SPO in zaprosil, da mi pošljejo »Gradisov vestnik«. Izredno me zanima življenje v kolektivu in komaj čakam, da bi se vrnil nazaj na delovno mesto k mojim strojem, katere bom v bodoče še bolj negoval in čuval.

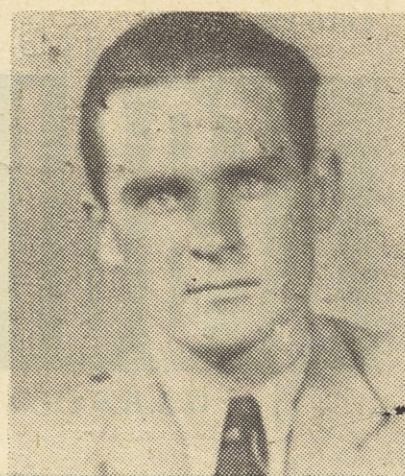
Sprejmite mnogo lepih pozdravov! Đuro Alač

Jezikovni vpliv

V analitsko-planskem oddelku centrale zbira in »predelejuje« razne podatke tovariš Markuž. Nedavno je prišlo poročilo od naše enote iz Bosanskega Broda, ki je bilo naslovljeno na ime — Markužič. Jezikovni vpliv druge republike je vsekakor opazen.

PE Ljubljana

Tretjič: prevzeli smo izgradnjo desetih objektov na koprski železnici. To so nadvozi, mostovi, propusti in dve deviaciji v skupni vrednosti 3,76 milijona novih dinarjev. Zdaj tečejo že pripravljala dela, postavljamo

IVANU VAVPOTIČU V SLOVO

V petek dne 24. 6. 1966 je tragično preminil naš dolgoletni vestni sodelavec tov. Ivan Vavpotič, rojen 15. 10. 1914 v Krčevini pri Ptuj.

Pokojni Ivan Vavpotič je bil član našega kolektiva od 1. 1. 1947. Sodeloval je že pri gradnji hidroelektrarne Mariborski otok. Takrat se je usposobil za vozača za Dieslovo lokomotivo, s katero je prevajal gradbeni material.

Bil je vedno nasmejan, veselo razpoložen in vsako zaupano mu delo je z voljo in veliko prizadevnostjo opravil. Po dograditvi HC se je zaposlil leta 1949 v kovinskih obratih v Mariboru kot nabavni referent. To naporno in odgovorno službo je opravljal vse do tragičnega dne vestno in marljivo.

Z njegovo smrtjo smo izgubili dobrega in vestnega sodelavca, ki ga bomo v kolektivu zelo pogrešali. Slava njegovemu spominu!

Kristini Horvat ob visokem jubileju

Prva svetovna vojna še ni bila končana, ko je v Vodicah pri Medvodah prvi vdihnila čisti gorenjski zrak Kristina Horvat, komercialni šef iz Kopra. Studirala je v Ljubljani in v letih 1932—1936 končala trgovsko akademijo. Po končanem študiju jo je pot zanesla na Dolenjsko. Službovala je v Mali Loki pri Trebnjem, v Novem mestu in pozneje v Kamniku. Leta 1958 je nastopila službo v Kopru, kjer že osmo leto vestno in vzorno opravlja odgovorne naloge.

Jubilantki želimo še mnogo srečnih in zdravih let v naši sredini!

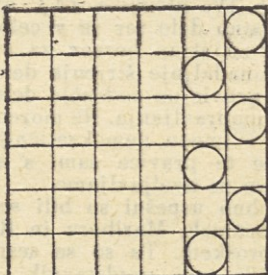
Sodelavci

Gradbene konstrukcije

STOLP
KUPOLA
VIADUKT
PREGRADA
NEBOTIČNIK

Iz črk navedenih besed sestavi šest novih in jih vpiši v lik. Na označenih poljih dobiš še en gradbeni objekt.

1. usločenje, trdnost v gradbeni mehaniki
2. veselje
3. rovi podzemeljskih živali
4. kosmat
5. slovenski nogometaš in trener
6. general, vodja bele garde med NOB

IVAN DJURANEC — PETDESETLETNIK

Mineva čas in med petdesetletnike smo uvrstili tudi našega dolgoletnega člana tov. Ivana Djuranc. Ob njegovem jubileju sem ga zaprosil, da nam oriše važne dogodke iz njegovega življenja in je povedal naslednje:

Rodil sem se v vasi Novo selo pri Čakovcu 1. 6. 1916. leta, tako da imam sedaj že pet križev. V šolo sem hodil v domačem kraju, kjer sem se učil tudi obrti. Moje življenje je teklo mirno, dokler naših krajev niso zasedli Madžari. Ker nisem bil zadovoljen z okupatorjem, sem jeseni leta 1942 začel sodelovati z NOV. Naslednje leto sem bil aretiran in postavljen pred vojno sodišče. Bil sem obsojen na 14 mesecev prisilnega dela. Tu sem doživel težke dneve, katere nikoli ne bom pozabil. Ko so me izpustili iz zapore, sem se takoj priključil partizanom in sem ostal v ljudski armadi do konca leta 1946. Po odpustu iz vojske sem se za krajši čas zaposlil v Čakovcu. Nato sem šel na delo v Slovenijo kot tudi dosti mojih rojakov.

Prvič sem se zaposlil v tej republiki pri »Gradisu« na gradbišču v Medvodah že 8. 1. 1948. Potem sem romal z gradbišča na gradbišče — pač tja, kjer sem bil kot miner potreben. Potem sem bil še v Grosupljem, Šoštanj, Veliki Loki, Podvelki, Kranju, Ravnah, sedaj pa že nekaj mesecev delam v Bosanskem Brodu. Kdo ve, kam bom še vse prestavljen do upokojitve, saj mi manjka še vrsta delovnih let. Navadil sem se romati po terenih, zato se ne upiram nobeni premostitvi kljub temu, da delam v Ravnah najraje. Moj drugi dom je podjetje, zato je pač vseeno, kje delam. Dela sem navajen in primem za vsako delo, tako da mi pri delu nikoli ni težko. Dokler bom sposoben za delo in seveda tudi zdrav, bom dal vse od sebe, tako da bodo z mojim delom vsi zadovoljni kot doslej.

Tovariši Ivan! Ob 50. obletnici življenja vam kolektiv na Ravnah želi še vrsto zdravih in zadovoljnih let v naši sredini.

L. L.

Pismo z Japonskega

Naša bivša štipendistka in uslužbenka projektičnega biroja inž. Nataša Krašček, se je za dve leti oddolila za dopolnilni študij na Japonskem. Pred dnevi je poslala uredništvu Gradisovega vestnika naslednje pismo:

Dragi tovariši, dragi sodelavci, oglašam se z Daljnega vzhoda, iz dežele vzhajajočega sonca, ki ga pa trenutno ne vidimo, ker je »raining season«, ves mesec junij dežuje. Dolgčas mi je po domovini, edina vez je magnetofonski trak in slovenska glasba, ki sem jo posnela pred odhodom. Tako sem se spomnila vas vseh, ki mi pomenite domovino, ki je tako dragocena. Govorimo samo angleško in japonsko. Japonsko seveda še ne znam dobro.

Lep pozdrav celotnemu Gradisu, posebno pa mojim najžjim sodelavcem.

Oglasite se kaj!

Nataša Krašček, dipl. inž. arh.

Ciol Satol Sakamoto, 17
Motomachi Tennoitiku
Osaka/Japan

Resnična

Seminarja v Ankaranu se je udeležil tudi predsednik sindikalnega odbora Martin Zajšek. Iz Maribora se je peljal z drugimi udeleženci, avto pa je vozil tovariš Janžekovič. Mutilo se je in med dolgo vožnjo iz Maribora do Ankara se niso nikjer ustavili.

No, Martin, je dejal v Ankaranu tovariš Janžekovič, ali si lahko zdržal?

Ti strela ti, kakaj imaš pa spredaj »špeglice«? Ali nisi videl, kako imam ves čas suha usta...

V ZASLUŽEN POKOJ

Prvega julija je odšel v zaslužni pokoj dolgoletni član kolektiva »Gradis« KO Maribor tovariš Viktor Korošec.

Rodil se je leta 1908 v Slovenjem Gradcu. Po končani meščanski šoli je prišel v Maribor, kjer se je izučil za strojnega ključavničarja ter strugarja.

V naš kolektiv se je vključil 1. marca 1948 ter je bil vse do odhoda v pokoj zaposlen kot strugar.

Bil je vseskozi vesten in marljiv delavec ter predan član »Gradisa«, kar priča tudi slovo, ko se je od njega poslovil celoten kolektiv, ki mu je dal tudi lepa darila.

Tov. Korošec želimo še veliko let življenja, zdravja in osebne sreče!

Marjan Herce

Zahvala

Delavci — štipendisti podjetja, kateri smo obiskovali gradbeno delovodsko šolo v Mariboru in jo tudi uspešno končali, se iskreno zahvaljujemo centru za izobraževanje in vodstvu poslovne enote v Mariboru za štipendijo in za vso pomoč med študijem.

Obljubljamo, da bomo pridobili no znanje v praksi uspešno uporabili.

Bogomir Černko

Roman Mernik

Janez Horvat

Franc Predikava

In memoriam Anton Vovku

»Ljudje umirajo in niso srečni.« (Kaligula)

V soboto 2. julija se je končalo življenje Antona Vovka, šefa poslovne enote SPO Ljubljana.

Anton Vovk je bil rojen 2. 6. 1912. Oče je bil železničar in tako je že v rani mladosti prepotoval po dolgem in počez našo prelepo Slovenijo. Od leta 1920 je bil član »Sokola« in se mnogo udeleževal na odr. Diplomiral je v Ljubljani. Provo službo je nastopil 1. 9. 1934 v takratni tekstilni tovarni v Kranju. Leta 1938 se je zaposlil pri železnici.

V času okupacije je služboval v Mariboru in Novem mestu. Po osvoboditvi je nekaj časa služboval v Ljubljani kot šolski nadzornik, nato na delovnem mestu šefa delavnic na progi Samac-Sarajevo. Pot ga je zanesla tudi v Batajnico. Septembra 1949 ga najdemo kot strokovnega učitelja na železniški šoli v Ljubljani.

Na prigovarjanje tovariša Martinška se je leta 1953 zaposlil v podjetju »Gradis«, kjer je ostal do svoje prerane smrti.

Ko sem po njegovi smrti pregledoval njegov dosije in po svoje karakteristike, sem posebej zasledil same pohvale in pozitivne ocene. Bil je vzoren delavec, objektivno in dosleden. Od samega sebe je zahteval trdo samodisciplino, vestnost. Večkrat je dejal: »Najpoc velja tisto, kar sam z velikim trudom ustvarim.« Ko ga je kruta bolezen priklenila na posteljo, ni miroval, kajti njegove misli so bile vedno v kolektivu. Se ne popolnoma zdrav se je vrnil na odgovorno mesto šefa enote, se z novim elanom posvetil le delu, kar je v bistvu poznal ose življenje. Vse bolj je štel dneve dopusta, ki ga pa ni ni koli dočakal. Tri dni, preden bi moral z družino na dopust — je odšel na večni dopust.

To je težka, preprosta in bridka resnica, ki se ne da spremeniti.

Družini naše iskreno sožalje!

Lojze Cepuš

Ne bi smeli ostati na pol poti

Urednik našega glasila tov. Cepuš me je zaprosil, naj mu pomagam ob tako slabem odzivu iz naših enot dopolniti s kakšnim člankom material za naslednjo številko »Gradisovega vestnika«. Takšne in podobne naloge dobimo kot člani uredniškega odbora.

Mesec je hitro naokoli in material za naslednjo številko mora biti zbran do osemnajstega v mesecu. Nič čudnega potem, če je vsebina člankov v nekaterih številkah našega glasnika premalo pestra. Že sam sem »kritiziral« tov. Lojzeta kot urednika, zakaj vedno pišejo eni in isti člani kolektiva in zakaj se ne razširi omrežje dopisnikov. Večina dopisnikov je namreč iz centrale. Če k temu dodamo še imena naših direktorjev, ki morajo ob nekaterih prilikah obvezno odgovarjati na razna vprašanja pri intervjujih, potem bi lahko smatrali, da to ni glasilo našega 4000-članskega kolektiva.

Ob stoti številki našega glasnika je bilo napisano nekaj jubilejnih besed in misli, kakšno vlogo je dosedaj odigralo naše glasilo, koliko smo pri tem uspeli in kaj pričakuje ta kolektiva pri nadaljnjem urejanju Gradisovega vestnika. Tako zaključuje predzadnji odstavek: »Več pa bi lahko storil, če bi pogostni pozivi uredništva na sodelovanje naleteli na ugodnejši odmev članov naših kolektivov. Čisto drugačna in bolj neposredna je beseda iz same enote, delavčeva beseda o določeni stvari, kot pa če mora to skoraj vedno storiti kdo iz uredništva...« (podčrtal M. A.). Naj mi urednik oprost, da ponavljam njegove besede. Toda te misli mi niso prišle ponovno v glavo zato, ker sem se spomnil stote številke našega glasila ali pa morda moje »naloge«, da napišem članek, temveč prav zato, ker smo imeli po tem času IV. zasedanje CK ZKJ. Prav ta plenum je dokazal med drugim, da ne smemo zanemarjati odprtih ran in opustiti njih zdravljenja (Tito: »To, zaradi česar danes tu zasedamo in o čemer bomo razpravljali, torej ni najnovejša stvar. Njen izvor sega nekaj let nazaj...«). Morda se bo marsikdo vprašal, kam merim prav s temi Titovimi besedami? Pa naj bom še bolj konkreten in uporabim zopet njegove besede: »Ne bi smeli obstati na pol poti«.

V našem glasilu so bili večkrat in z dobrim namenom objavljeni konstruktivni članki nekaterih članov našega kolektiva. Avtor članka napiše članek z dobrim namenom, da bo njegova vsebina vsaj opozorila organe upravljanja ali vodilne v podjetju na nekatere ekscese v težjih primerih, ali pomanjkljivosti v lažjih primerih. Ko sem se zanimal pri sodelavcih, zakaj so opustili ali zakaj intenzivneje ne sodelujejo pri našem glasilu, mi je nekdo od teh približno takole odgovoril: »Če že imam prosti čas, je bolje, da ga porabim za druge namene, kot pa da pišem za Gradisov vestnik. Saj ni nobenega odziva ali reakcije na kakršnokoli pisanje.« No ta tovariš je bil res nekoliko črnogled. Nekaj resnice je pa tudi v tem mišljenju. Zakaj npr. ne bi smatral predsednik DS ali UO podjetja vsaj za signal po objavljenem članku v našem glasilu in zahteval od strokovne službe na centrali pojasnilo in mišljenje k članku. Mislim, da ne smemo biti samo registratorji že preteklih dogodkov, temveč se moramo iz vsakega dela, dobrega in slabega, nekaj naučiti; slabo skušati popraviti, dobro propagirati. Mi se na nekem gradbišču učimo nečesa, kar smo na drugem že odlično rešili, ali pa ponavljamo iste napake tam, kjer jih ne bi smeli.

Vse to pa zahteva široko sodelovanje celotnega kolektiva, ne pa samo nekaterih, za katere bi celo morda nekdo mislil, da imajo monopol. Ne moremo in ne smemo dopisovati v naše glasilo samo člani kolektiva centrale, če hočemo dvigniti tudi kvaliteto glasila, ker ne moremo biti hkrati tožniki in sodniki. Upam, da bo moja misel dala spodbudo, da bi pritegnili k sodelovanju tudi člane kolektiva še iz drugih poslovnih enot in obratov. S tem bomo dosegli tudi enega izmed namenov izhajanja Gradisovega vestnika.

Anton Martinšek

Revalorizacija sredstev delovnih organizacij

Zvezni sekretariat za finance je izdelal predlog zakona o revalorizaciji sredstev delovnih organizacij in ga predložil zvezni skupščini.

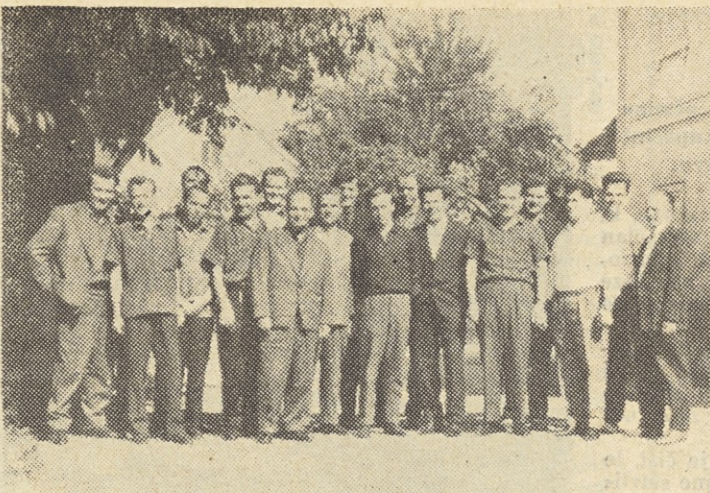
Povod za ta predlog zakona je v porastu cen na trgu in v spremenjeni pariteti dinarja. Zaradi tega so vrednosti družbenih sredstev, ki jih podjetja izkazujejo v svojih poslovnih knjigah, nerealne in jih je treba uskladiti s tržnimi odnosi.

Po zakonu bo treba revalorizacijo izvesti do konca leta. Popraviti bo torej treba vrednosti posameznih sredstev, ki so izkazane v poslovnih knjigah po stanju ob koncu prvega letošnjega polletja. To bo opravljeno tako, da bomo nabavno vrednost določenih skupin sredstev in tisti del vrednosti, ki je bila knjigovodsko odpisana (t. im. popravek vrednosti), pomnožili s količnikom za določeno skupino. Za gradbene objekte je na primer predviden količnik 1,55, in sicer za tiste objekte, ki so bili zgrajeni leta 1962 in prej. Za objekte, zgrajene v letu 1963, je količnik 1,49, za tiste iz leta 1964 1,32 in za objekte, ki so bili zgrajeni v prvi polovici 1965. leta, količnik 1,13.

Vrednost gradbenih strojev se bo npr. pomnožila s količnikom 1,19 za tiste stroje, ki so bili nabavljeni v letu 1962 in prej ter v letu 1963, za stroje, nabavljene v letu 1964, znaša količnik 1,10, za tiste pa, ki so bili nabavljeni v prvi polovici lanskega leta, je količnik 1,05. Tako je podobno določeno za posamezne skupine sredstev delovnih organizacij, vključno objektov družbenega standarda (stanovanja). Organi upravljanja podjetja imajo pri revalorizaciji določene pravice. Če bi ugotovil delavski svet, da so posamezna sredstva nerealno prikazana v poslovnih knjigah, sme povečati predpisane kvociente, ali pa jih tudi zmanjšati. Povečanje je dovoljeno največ do 50%, zmanjšanje pa do 20% predpisanega količnika. Dalje bo smela gospodarska organizacija razliko med neodpisano vrednostjo pred in po revalorizaciji prosto razporediti na posamezna sredstva in na način, ki ga organ upravljanja podjetja sam določi. Pri tem pa se ta razlika ne bo smela razporediti od vrednosti gradbenih objektov na opremo in obratno.

Povečana vrednost sredstev delovnih organizacij bo od leta 1967 dalje osnova za obračun amortizacije. To bo vsekakor vplivalo na večje poslovne stroške in bo s tem zmanjšan dohodek, ki ga delovne organizacije razporejajo na osebne dohodke in sklade. Večja pa bodo sredstva za zamenjavo dotrajanih osnovnih sredstev (strojev, objektov, delovnih priprav) in ne bo treba za takšno nadomestitev uporabljati sklade iz dohodka v toliki meri kot doslej.

Rajko Zupančič

Ob prazniku šoferjev in avtomehanikov se je zbralo na izletu 37 avtomehanikov, da bi svečano in v prijetni družbi proslavili svoj praznik. — Desno: Če se na gradbišču pogrezne avto, ni nič čudnega in novega, toda...

Srečno vožnjo - šoferji in mehaniki

ŠOFER JE LEP POKLIC. SEDES ZA VOLAN IN SE ODPELJES PO ASFALTIRANI CESTI OD LJUBLJANE DO DJEVDJELIJE. SE LEPSA PA JE VOŽNJA OB JADRANSKI OBALI. TAKO MISLI MARIKDO, KO VIDI ŠOFERJA ZA VOLANOM.

V gradbenem podjetju je nekaj čisto drugega. Tu ni modernih cest, naši šoferji vozijo po slabih cestah, (če jih sploh lahko tako imenujemo), po blatu in vodi Razdalje so kratke, včasih komaj 50 m. Da, tudi kruh za volanom je težak.

Naš šoferji so razen redkih izjem pridni, tako je dejal Vinko Brčlez, vršilec dolžnosti šefa na SPO v Ljubljani. Da je to res, nam dokazujejo konkretni podatki.

V prvem polletju so naši šoferji napravili 1.749.354 ton kilometrov, ali prevozili 588.493 kilometrov.

Po statističnih podatkih imamo v Jugoslaviji registriranih 77.725 km javnih cest, torej so naši šoferji prevozili 7-krat več kilometrov, kot je vseh cest v Jugoslaviji.

Pravijo, da so šoferji posebna vrsta ljudi, ki imajo vedno neke zahteve, toda to ne drži.

Zastarel vozni park terja od naših šoferjev in avtomehanikov še več truda, požrtvovalnosti in odgovornosti

Naši šoferji so dobri in disciplinirani, predvsem so taki starejši. Ti nikoli ne vprašajo, kam, kje in kako. Le nekateri mlajši se radi upirajo delu na terenu. Med njimi je tudi »Rade«, s svojim 4,5-tonskim tamovcem.

Zastarel vozni park zahteva od naših šoferjev še več truda in požrtvovalnosti. Čeprav so v prvem polletju popravili samo za popravila avtomobilov 4.273 avto dni, odpadla glavna krivda za to na stare vozove, ki so svojo življenjsko dobo že odslužili. Pa tudi naši gradbinci posvečajo premalo pozornosti dobrim zaslinim

cestam, zato je tudi največ okvar menjalnikov.

Toda pustimo probleme ob strani in se za trenutek ozrimo na letošnje praznovanje dneva šoferjev.

Prav skromno in v znamenju reforme so letos šoferji praznovali svoj praznik na dvorišču obratov. Zakurili so ogenj in pekli čevapčice. To popoldne so avtomobili zares počivali, kajti šoferji so ta dan smeli popiti svoj »preovedanje kozarček vina. Na praznik so povabili tudi bageriste, ki svojega praznika še nimajo. Bilo je zelo »lušno«,

pravijo udeleženci in prav je tako.

Srečno vožnjo — šoferji!

Ob dnevu šoferjev praznujejo svoj praznik tudi avtomehaniki in vsi delavci v remontnih delavnicah.

»Zadnja leta so pozabili na nas,« je dejal tovariš Stalc. »Sploh pa se o našem delu vse premalo piše.«

»Ali imate veliko dela?«

»No, tega nam pa res ne bo nikoli zmanjkalo. Imamo zelo »suš« po oša »pavedod« posopralnih do srednjih in manjših. Prav bi bilo, da bi se kdo našel, ki bi temeljito raziskal vzroke tolikšnih okvar avtomobilov. Tudi pri avtomobilu je veliko odvisno od tega, kdo ga vozi, kako in kje vozi in kako ga vzdržujejo.«

»Kakšnih okvar pa je največ?« sva nadaljevala pogovor. »Največ okvar je na prenosnih delih menjalnika in diferenciala, zelo veliko popravljamo tudi kesone. Kaže pa, da šoferji premalo poznajo svoje avtomobile. Po mojem mnenju — je nadaljeval tovariš Stalc — bi morali pri sprejemu novih šoferjev bolj paziti. Dobro bi bilo, če bi v podjetju uvedli defektažno službo.«

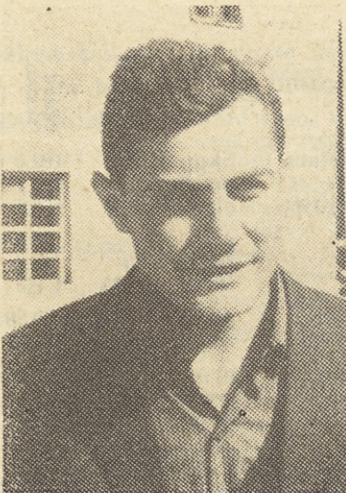
»V delavnici imate toliko različnih popravil, lepih in slabih del. Ali se nikoli ne sprete med seboj?«

»Včasih že ali kmalu smo spet dobri prijatelji. V bistvu pa se ne morem potožiti, medsebojni odnosi so urejeni, tako navzgor kot navzdol. Služba je eno, družba pa je drugo,« je dejal tovariš Stalc.

L. C.

● Konstrukcija napete mreže

Znani japonski arhitekt Kenezo Tange je projektiral nekoliko posebnih gradbenih objektov s konstrukcijo napete mreže iz vrvi. S pomočjo te konstrukcije sta izdelana tudi dva športna objekta za olimpijske igre v Tokiu: nacionalni gimnazijum in dvorana za košarko. Uporabil je mrežo iz vrvi, ki je pritrjena za stebre iz armiranega betona. Napeti kabl in vrvi so hkrati konstrukcijski nosilec strehe, ki je sestavljena iz upognjenih jeklenih plošč. Ta konstrukcija je imenovana prostorski nosilec in omogoča izreden prihranek materiala.

Od leve proti desni so: avtoelektričar Marjan Igličar, Ludvik Uršič s svojim tamom, šofer Ernest Gregorič in šofer Avgust Filipič, ki dela pri podjetju že polnih dvajset let. Vsi pa pozdravljajo svoje sodelavce ter jim žele ob prazniku šoferjev in avtomehanikov srečno vožnjo in čimmanj defektov

Nova šola v Črni na Koroškem

Kot marsikje v Sloveniji je tudi v Črni na Koroškem »črna« stara šola postala pretesna. Sklad za šolstvo pri občinski skupščini Ravne na Koroškem je z veliko težavo zbral potrebna sredstva.

Predračunska vsota za prvi del zgradnje je znašala 110.000.000 S din.

Prve lopate so naši delavci zasadi ob koncu marca 1966. Izkop je bil izredno težak. Močan pritisk talne vode in trdi lapor sta delo zelo oteževala. Delo je počasi napredovalo. Pri izkopu so morali stalno uporabljati pnevmatska kladiva.

Danes so ta trdi oreh že davno pretolkli. Dohiteli in prehiteli so terminski plan in tako ni več bojazni, da objekt ne bi bil do roka zgrajen, pa čeprav je rok še tako oster (1.2.1967). Nova šola je poligonskega tipa in z zveznim hodnikom priključena na staro šolo.

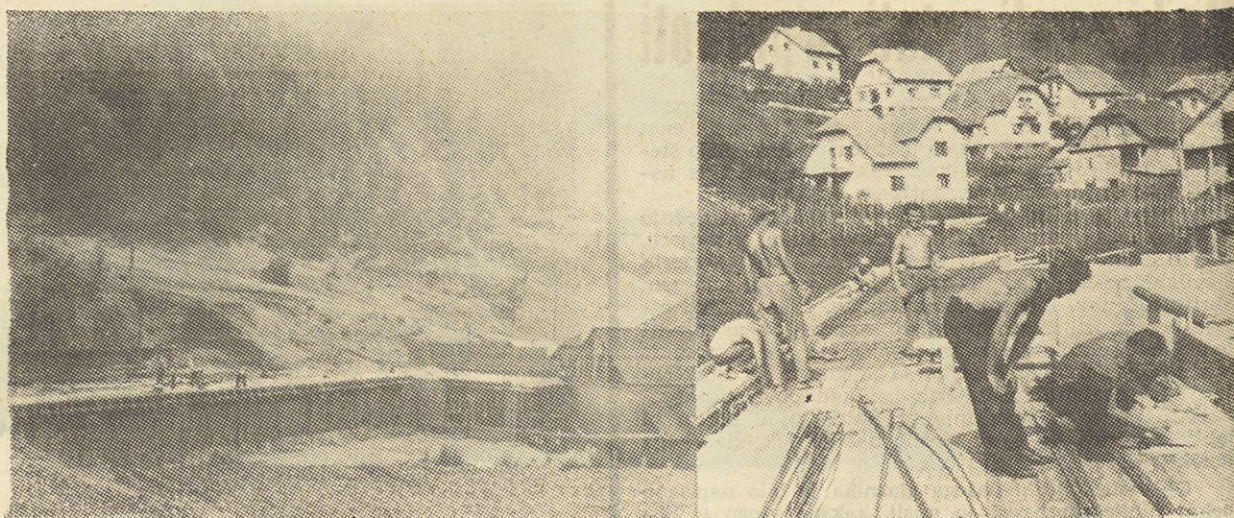
Prvi trakt zavzema 696 m², drugi trakt pa ima 924 m² florisne površine.

Delovodja Stanko Kostanjevec, ki vodi gradnjo objekta, je star član ravskega kolektiva. Od preproste delavca se je skozi vse faze učenja povzpел na odgovorno mesto delovodje.

Na objektu dela 23 delavcev. Težko bi pohvalil posameznike, kajti vsi so pridni kot mravlje. Pravijo vsi za enega, eden za vse, zato tudi delo ne zaostaja.

Stanujejo v Črni. Zrak je čist, le kadar pritisne plin iz »doline smrti« nad Žerjavom, je delo mnogo težje. Posebnega razvedrila ni, zato pa delajo od jutra do večera.

Lepo je v tem koščku naše koroške zemlje, v dolini izpod Pece, kjer spi kralj Matjaž s svojo Alenčico. To so pravljice, realnost po so žulji naših delavcev, ki si tu služijo svoj vsakdanji kruh.

Gradnja šole v Črni na Koroškem. Ravenčani so se že specializirali za gradnjo takih šol. Šola bo poligonskega sistema in mora biti dograjena do 1. februarja prihodnjega leta. Na desni je železokrivska skupina pri gradnji šole

Tudi na Ravnah „stanovanjske zadrege“

Precejšnje težave s finančnimi sredstvi za dograditev stanovanj

Bivši stanovanjski sklad občine Ravne na Koroškem se prav gotovo ni v tolikšni meri preangajiral, kot so se na primer stanovanjski skladi v občini Ljubljana-Siška, Ljubljana-Moste, Ljubljana-Bežigrad in še nekateri. Kljub temu, da je stanovanjski sklad v Ravnah posloval razmeroma solidno, so letos v tem velikem železarskem središču nastopile dokajšnje težave s financiranjem na pol dograjenih stanovanjskih objektov.

Naše podjetje gradi trenutno na Ravnah 4 stanovanjske stolpiče (type G-62 in G-64) ter 3 stanovanjske bloke (type G-64). V dveh stolpičih bo po 20 stanovanj, v dveh pa po 25, skupno bo torej v 4 stolpičih 90 stanovanj. V vsakem bloku pa bo po 50 stanovanj, tako da bomo letos oziroma prihodnje leto v bloke vselili 90 družin.

Stolpiči, ki leže ob vznožju Čevčevja (v »gramoznici«, kot pravijo temu predelu naši ljudje), bodo po vsej verjetnosti že letos vseljivi, medtem ko je za bloke malo verjetno, da bi jih lahko letos končali (morda bo dograjen vsaj eden). Kupci za stanovanja so znani, vsa stanovanja so že oddana, težave pa so — kot omenjeno — predvsem z banko, z denarnimi sredstvi. Kako se bo razmotal ta problem in kdo bo presekala ta finančni gordijski voz, trenutno na Ravnah še ni znano.

V stolpičih so enoinpolsobna, dvosobna in dveinpolsobna stanovanja (površine 40, 48 in 64 m²), v blokkih po enoinpol, dvosobna in trisobna stanovanja (nekoliko večje površine kot v stolpičih). Na te objekte se pogosto obračajo misli naših delavcev, saj se bo v stolpiče vselilo kar 12 družin naših delavcev. Vsi, ki bodo prišli do novih stanovanj, so že vrsto let zaposleni v na-

šem kolektivu, kljub temu pa so morali vse do današnjih dni vztrajati v barakah in tesnih sobicah.

Na ravenski osemletki delo od zore do mraka

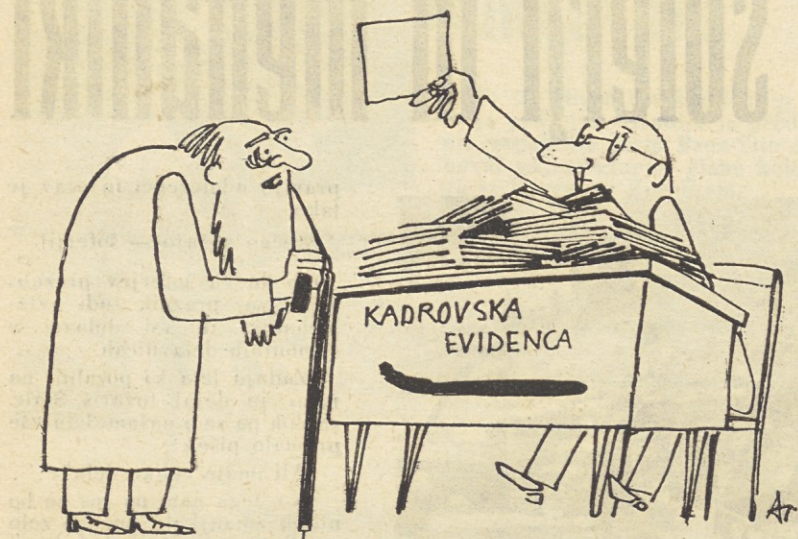
Že leta 1964 na jesen so naši delavci v Ravnah na Koroškem zabetonirali kletno ploščo za stavbo nove osemletke, ki leži nedaleč od stanovanjskega naselja Čevčevje. Lani je nova šola zrasla do strehe, letos pa delamo s polno paro, da bi bila šola že do jeseni usposobljena za pouk. Ljudje delajo od zore do mraka, da ne bi prišlo do zamud in zastojev.

Nova ravenska osemletka, za katero je izdelal načrte »Slovenija-projekt«, se lepo vrašča v planinsko okolje tega kraja. V šoli bo 12 velikih učilnic, vrh tega pa še več laboratorijev, delavnic, sanitarij in hišniško stanovanje. Šola bo sprejela okrog 400 do 500 otrok, zgrajena pa je zelo sodobno po najmodernejših uzancih. Ni odveč poudariti, da gradimo šolo po načrtih, ki so prej doživeli vrsto sprememb in dopolnitev, tako da je prišlo do res najboljših rešitev (baje je bilo prej pripravljenih 6 osnutkov in idejnih načrtov, ki pa so bili stalno dopolnjevani in izboljšani).

Nova ravenska osemletka bo ena izmed najcenejših šol takšne velikosti, saj bo veljala le okrog 280 mi-

Prav zato pa tem bolj iskreno želimo, da bi tudi v Ravnah čim prej uspeli rešiti problem financiranja nedograjenih stanovanj, saj bo s tem tudi rešeno vprašanje mnogih naših delavcev. Upajmo, da bo to pereče vprašanje spravljeno z dnevnega reda še letos poleti, tako da se bodo še pred zimo naši najboljši delavci iz barak (kjer je še nedavno bilo pravo leglo podgan) preselili v lepa, udobna in moderna stanovanja, v »Gradisove« stolpiče.

lijonov starih dinarjev. Velike zasluge za gradnjo te šole grede tako občinski skupščini kot njenemu predsedniku tov. Francu Feletu, kakor tudi Železarni Ravne in drugim kolektivom, saj so novo šolo začeli graditi brez kreditov in brez kakršnih koli pomoči republiškega sklada za šolstvo. Vsekakor pa se bodo starši in otroci na Ravnah, ko bo nova osemletka dograjena, pošteno oddahnili, saj so v stari šoli morali organizirati pouk že v treh izmenah. Marsikateri šolarček pa je pozimi in jeseni drobil v šolo po uro in še več daleč, tam od Strojne in izpod obronkov Uršje gore. Ko bo nova osemletka letos dograjena, bodo vse omenjene težave odpadle ali pa bodo vsaj znatno olajšane.

— Tu imate potrdilo o zaposlitvi.
— Hvala, ga ne potrebujem več. Sedaj bi potreboval že potrdilo za pokojnino, ker sem na prvega toliko časa čakal!

— Ali misliš, da trobi dovolj glasno, da bi se prebudili vsi Gradišovi športniki po enoletnem spanju?

DS podjetja je na svojem 11. zasedanju dne 10. junija 1966 sprejel gospodarski načrt podjetja za polovno leto 1966. Izvršitev plana je prikazana na bazi polletne realizacije z opisom na polletni in letni plan. Pri obratih se pojavljajo obrtniška dela pri LO Skofja Loka in pri projektivnem biroju, medtem ko vso ostalo realizacijo obratov prikazujemo kot gradbena dela.

A. Uspeh podjetja

V juniju 1966 je izvršilo podjetje kumulativni mesečni plan za 101,8 %, medtem ko so izvršena gradbena dela le s 100,6 % pa so obrtniška dela presežena za 8,3 %.

Skupni letni plan je presežen za 0,7 %. Od tega pride na gradbena dela 0,3 % presežka, na obrtniška dela pa 2,9 %. Razmerje med gradbenimi in obrtniški deli gradbišč je približno 74 : 26, zato na skupno realizacijo vpliva predvsem čista gradbena realizacija.

B. Uspeh gradbenih enot

Gradbišča so kot celota izvršila kumulativni mesečni plan s 101,7 %. Medtem ko so s čisto gradbeno realizacijo dosegli plan, so obrtniška dela za 9,2 % nad planom. Močno pod polletnim planom sta PE Ljubljana okolica in Ravne, vse druge PE pa so nad planom. Skupni letni plan so gradbišča kot celota dosegla s 40,9 % ali za 0,9 % več, kot je bilo predvideno. Tudi v izvršitvi letnega plana so pri gradbenih delih dosegli 100 %, pri obrtniških delih pa prikazujejo presežek za 2,8 %. V skupnem letnem načrtu je nižji odstotek doseganja prikazan pri PE Ljubljana

Planski barometer za junij 1966

okolica, Ravne in Celje. Za obdobje januar-junij ima PE Ljubljana okolica najvišji odstotek letnega plana (49,9), kar delno vpliva na tako nizko doseganje, saj so vse ostale PE planirale okrog 40 % letne realizacije za I. polletje.

C. Uspeh obratov

Obrati so kot celota dosegli polletni plan s 102,0 %. Lastne realizacije obratov (gradbeno realizacijo) so presegli za 1,9 %, tuje storitve (obrnliška dela) pa so presežne za 13,9 % predvsem zaradi LO Skofja Loka. Od obratov so pod planom samo KO Maribor in OGP.

Č. Produktivnost in efektivne ure

Produktivnost je izračunana iz razmerja čiste gradbene realiza-

A. Gradbišča

Planski pokazatelj	»Gradiš«	Gradbišča skupaj	Ljubljana	Maribor	Celje	Jesenice	Ravne	Ljubljana okolica	Koper
Realizacija									
Skupna dela	101,8	101,7	101,6	109,9	108,3	113,0	83,4	72,9	130,1
gradb. dela	100,6	100,0	101,6	109,7	112,0	112,0	80,5	61,5	131,2
obrn. dela	108,3	108,2	101,2	110,7	100,0	116,0	94,3	112,1	125,0
Letni plan									
plan v %	39,9	40,2	40,7	38,0	33,6	40,4	38,0	49,9	43,6
a) Skup. dela									
realiz. v %	40,6	40,9	41,3	41,8	36,3	45,2	31,7	36,4	56,9
+ ali - v %	+ 0,7	+ 0,7	+ 0,6	+ 3,8	+ 2,7	+ 5,2	- 6,3	- 13,5	+ 13,3
b) Gradb. dela									
plan v %	40,9	41,9	41,8	38,5	32,2	39,0	41,8	63,9	43,8
realiz. v %	41,2	41,9	42,5	42,3	36,1	43,7	33,6	39,5	57,4
+ ali - v %	+ 0,3	—	+ 0,7	+ 3,8	+ 3,9	+ 4,7	- 8,2	- 24,4	+ 13,6
c) Obrtn. dela									
plan v %	34,7	34,9	36,3	35,5	37,0	43,0	28,5	28,3	43,8
realiz. v %	37,6	37,7	36,7	39,3	37,2	49,9	26,9	31,7	54,7
+ ali - v %	+ 2,9	+ 2,8	+ 0,4	+ 3,8	+ 0,2	+ 6,9	- 1,6	+ 3,4	+ 10,9
Produktivnost									
plan	16,19	14,39	14,52	14,51	8,96	13,52	12,93	19,91	18,38
realizacija	17,24	15,46	16,65	18,06	10,09	15,54	11,04	13,99	22,37
Efektivne ure									
plan v %	42,9	41,9	43,1	38,0	46,7	39,6	45,0	45,7	43,8
realiz. v %	40,6	39,0	38,2	33,5	46,4	38,6	28,1	40,1	47,2
+ ali - v %	- 2,3	- 2,9	- 4,9	- 4,5	- 0,3	- 1,0	- 16,9	- 5,6	+ 3,4

B. Obrati

Planski pokazatelj	Obrati skupaj	SPO	KO Ljubljana	KO Maribor	LO Sk. Loka	OGP	Projektivn biro
Realizacija plana za obdobje jan.—junij 1966							
Skupaj gradb. dela	102,0	108,1	110,3	91,1	111,9	86,6	113,0
obrn. dela	101,9	108,1	110,3	91,1	111,4	86,6	116,0
Letni plan							
plan v %	39,2	35,0	40,0	45,0	42,0	37,3	49,2
realiz. v %	40,0	37,8	44,1	41,0	47,1	32,3	55,6
+ ali - v %	+ 0,8	+ 2,8	+ 4,1	- 4,0	+ 5,1	- 5,0	+ 6,4
Produktivnost za junij 1966							
plan	20,88	22,21	20,03	23,00	19,83	19,67	21,40
realizacija	21,60	23,57	23,73	20,84	19,86	19,18	24,32
Efektivne ure							
plan v %	45,8	47,5	47,8	44,0	42,7	45,7	48,2
realiz. v %	45,1	48,4	44,5	44,2	47,5	40,6	49,2
+ ali - v %	- 0,7	+ 0,9	- 3,3	+ 0,2	+ 4,8	- 5,1	+ 1,0

cije in efektivnih ur. Pod planirano produktivnostjo so PE Ravne, Lj. okolica, KO Maribor in OGP. Gradbene PE so v popreč-

ju presegle planirano produktivnost za 7,4 % obrati pa za 3,4 %. Efektivne ure so v glavnem pod planiranimi. Od gradbišč je samo

PE Koper opravila več efektivnih ur kot je bilo predvideno, pri obratih pa SPO, KO Maribor, LO Skofja Loka in projektivni biro.

V centralnih betonarnah še korak naprej

Ze v letu 1962, ko je pričela obratovati prva centralna beto- narna, iz katere so razvažali beton po gradbiščih gradbenega vod- stva Ljubljane, je bilo očitno, da s tem še ni bilo vse rešeno. na- sprotno, pojavljali so se novi problemi — tako organizacijski kot tudi tehnološki. Prve kot druge so postopno reševali in rešili, kot so dopuščale finančne možnosti in kakor je raslo spoznanje, da je sistem napreden.

Od takrat so minila 4 leta. Grad- beno vodstvo Ljubljana je dobilo medtem moderno, lahko bi rekel super moderno, napravo za pripravo betona. Podobni imata tudi Maribor in Jesenice. Morda je vse to celo preveč moderno glede na to, da sta tudi prevoz in »uskladiščenje« be- tona na stavbi dva bistvena sestav- na dela tehnologije betona. Čeprav je načelno prevoz z »raketami« re- šen, je to samo načelno, ker naprava za obračanje in mešanje betona na raketi mora med prevozom mešati. To se pa pri naših raketah ne do- ga, vsaj ne pri teh v Ljubljani. Če naprava ni solidno in dovolj močno izdelana, je zahtevati od izvajalca, da jo tako dimenzionira, da bo to prenesla, sicer problem ni dokončno rešen.

Nadalje mora na gradbiščih, ka- mor se vozi beton, obstajati možnost, da se boben temeljito opere z vodo

pod pritiskom, sicer je večja obraba raket neizogibna. Če tega ni mogoče izvesti, mora raketa imeti možnost, da se opere pod pritiskom z vodo iz lastnega rezervoarja.

»Rakete« so že same po sebi zelo draga specialna vozila. Zasušene- ga betona ni mogoče prati, tega je mož- no le sekati, kar pa močno škoduje konstrukciji. Konstruktorjem raket bi bilo nadalje potrebno posredovati, da zboljšajo konstrukcijo tako, da bo možno beton direktno prazniti tudi na razdaljo vsaj 2 metrov. To grad- bena operativa potrebuje. Največji problem je pa seveda še vedno, kam uskladiščiti beton iz rakete, da bi to delo bilo res racionalno in da pri tem tehnologije betona ne bi kazili. Dosedanje rešitve z lesenimi silosi, nadalje da se raketa prazni v po- sebne posode, je le slaba improvi- zacija.

Od vseh rešitev, ki jih poznam, je

najboljša »kadunja na hidravlični pogon«. Izdelovalcem takih kadunj bi morali postaviti naslednje pogoje:

1. da ima kadunja volumen vsaj 1,5-krat večji od volumna največje rakete, to je okoli 3 m³;
2. da je lahko prevozna in da jo je možno pripeljati na gradbišče kot priklopnik avtomobila. Po montaži se morajo kolesa enostavno in brez neke posebne strokovnosti ali orodja demontirati;
3. da je delo z njo enostavno. Ve- mo, da jo bo praktično opravljal priučen delavec. Zato mora biti ves mehanizem temu primerno priko- ren;
4. prazenje kadunje mora biti enostavno in možno v vsako od po- sod, ki jih že imamo (kadunje na žerjave, japanarje in samokolnice).

Zahteve torej niso velike. Mislim tudi, da ne bi bilo prav, če bi jih podjetje samo izdelovalo. Take ka- dunje naj bi delal tisti, ki izdeluje tudi »rakete«, in to serijsko, ker le tako bodo cenejše. Potem šele lahko pričakujemo, da bo ciklus proizvo- dne, transporta in vgraditve betona na potrebni tehnični ravni. Mislim, da lahko v imenu vseh koristnikov betona in centralnih betonarn pred- lagam željo po taki rešitvi. Tudi je že čas za to. Končno so 4 leta že za nami.

Jože Lipovec

Ne samo hoteti - tudi znati

Samoupravljanje ni zgolj pravica, temveč je tudi dolžnost in odgovornost

Kot kaže, smo si sedaj edini, da je treba naše gospodarstvo modernizirati, delo bolj pametno organizirati, skratka, napraviti bolj učinkovito. To pomeni, da ni važno samo, koliko bomo pro- izvedli, ampak ali se ne da to napraviti tudi z manjšimi stroški in bolj kvalitetno.

To pa so zaenkrat samo želje, ki kakor da se nam nalašč nočejo iz- polniti, čeprav o njih govorimo ved- no in povsod. Proizvodnja je postala zahteven in kompliciran proces, ki mu zgolj izkustvo ni več kos. Le še znanost, ki je v svojem bistvu tudi izkustvo, toda ne več izkustvo po- sameznika, oziroma manjšega kroga ljudi, ampak izkustvo velikega kroga praktikov in teoretikov, lahko zadosti potrebam sodobne proizvo- dne. Ljudje so stalno nezadovoljni z obstoječim in nenehno iščejo nove, bolj racionalne poti, kako ugnati na- ravo, da bo bolj radodarna.

Taki, vedno nove poti iščeči du- hovi prinašajo napredek. Kdor pa se krčevito oklepa tradicije, ne more uživati sadov napredka. Najprej mi- ruje in končno nazaduje. Mi si na- predek nedvomno želimo, vprašanje pa je, ali smo sposobni oziroma ali imamo tudi potrebno znanje, da bi ga uresničili. Odgovor je kratek: Znanja, ki je potrebno sedaj, še ni- mamo. Vsaj ne toliko, kot bi ga po- trebovali. V produktivnosti zaosta- jamo za visoko razvitimi deželami za 2—3-krat. Zanimivo je, da tudi v strukturi srednje, višje in visoko izobraženih kadrov zaostajamo za približno 2—3-krat za temi dežela- mi. Prav gotovo si nihče ne dela odvečnih stroškov, če ni prepričan, da so nujni in da se mu bodo vrnilli.

Tudi z izobraževanjem ne! Pri nas pogosto vse preveč prevladuje šted- nja ravno pri izdatkih za izobrazbo. Ali ne štedimo na napačnem koncu?

Toda strokovna izobrazba ni vse. Družbena lastnina nad proizvajal- nimi sredstvi zahteva od delavca, da upravlja ne le v tehničnem, ampak tudi v družbenem smislu. Neposred- no upravlja preko referendumov in zbora kolektiva, posredno pa v DS, UO, raznih komisijah in drugod. To upravljanje oziroma odločanje pa prav gotovo ni nekaj, kar bi bilo slehernemu že prirojeno. Tudi upravljanje zahteva znanje, le-to pa je različno od tehničnega, oziroma strokovnega znanja. Vsi želimo, da bi delovni kolektivi upravljali s svo- jim podjetjem, tako da bi to bilo najbolj koristno za njih in obenem za vso družbo. Pri tem pa zanemar- jamo vprašanje ali so tudi usposob- ljeni za to, za kar imajo ustavno in zakonsko pravico. Ne da bi koga podcenjeval, moramo ugotoviti da niso, vsaj ne v tolikšni meri, da bi lahko bili tako učinkoviti, kot že- limo. Odločati namreč pomeni imeti znanje, kolektivni čut in zavestno odgovornost za odločitve.

Iskreno priznamo, da marsikomu izmed nas še ni povsem jasno, kaj je amortizacija, kaj so anuitete, bi- lanca, skladi, družbeni proizvod, na- rodni dohodek, bruto produkt, pro-

duktivnost, ekonomičnost, rentabil- nost, likvidnost itd. Da nam ni jas- no, kakšen poslovni koncept naj imamo, zakaj naj sodelujemo, se združujemo ali specializiramo? Na- jemamo kratkoročna, srednjeročna ali dolgoročna posojila, ali oročuje- mo lastna sredstva. Vse to in še marsikaj nam ni povsem jasno, pa vendar ne moti, da ne bi zasledili v zapisnikih DS naslednje: »Delavski svet je na seji z dne... soglasno sprejel sklep, da se sprejme zaključ- ni račun za preteklo leto in razdeli- tev sredstev na sklade...« Vse to pa do pike tako, kot je predlagal računovodja podjetja brez sleherne tehtne razprave. Pa ne zato, ker bi ne želeli razpravljati, ampak zato, ker se večina ne čuti sposobna za razgovor s strokovnjakom in se boji, da se z vprašanjem ne bi osme- šil. To pa ugaja tudi nekaterim »strokovnjakom«, saj oni na ta način dejansko vodijo in upravljajo pod- jetje. Delavski svet pa postane for- malni organ. Tega dejstva bi se organi samoupravljanja morali bolj zavedati. Tudi sindikat in druge po- litične sile bi morali storiti vse, da se ta razkorak med potrebnim in dejanskim znanjem samoupravljav- cev čimprej odpravi in da samo- upravljanje zaživi v svojem polnem pomenu.

Delavski sveti bi morali sprejeti sklep o stalnem izobraževanju tega organa, določila o tem pa vnesti v statut. Samoupravljanja namreč ne smemo jemati samo kot pravico ampak tudi kot odgovorno dolžnost, ki je ne izpolnjujemo, če pravic za- radi nezadostnega znanja ne moremo uveljaviti.

Zadnji veliki objekt na Ravnah

Pred nekaj tedni je bila v Železarni Ravne na Koroškem lita- cija za zadnji veliki proizvodni objekt v tej železarni — za tako imenovano halo bluming. Na licitaciji je bil najugodnejši ponudnik naše podjetje in tako bodo že v kratkem stekla pripravljalna dela za gradnjo te hale.

Na licitaciji so se pojavila štiri podjetja: »Konstruktor« iz Maribora, »Tehnika« Ljubljana, »Dravograd« iz Dravograda in »Gradis«. Kot že omenjeno je delo dobilo naše pod- jetje. Samo gradbena dela so prera- čunana na približno 600 milijonov starih dinarjev. Predvideno je, da bi s pripravljalnimi deli začeli sredi ali konec julija, do konca junija 1967 pa mora nova hala biti že do- grajena. Načrte za novo halo pri- pravljaja zagrebško podjetje »Plan«, konstrukcijo hale, ki bo izdelana v kovinski izvedbi, pripravljajo v »Mašino-projektu« v Beogradu, med- tem ko bo samo jekleno konstruk-

cijo izdelalo podjetje »Kovinsko« v Krškem.

Nova hala bo dolga 100 in široka 65 m, visoka pa okrog 15 m. Naslo- njena bo na veliko novo valjarno, ki jo je predlanskim dogradilo naše podjetje. Računi kažejo, da bo treba za gradnjo nove hale bluming izko- pati približno 15.000 kubičnih metrov materiala, vanjo pa bomo vgradili okrog 8000 kubičnih metrov betona in približno 400 ton armatur.

Gradnja bo precej zahtevna, zlasti zaradi razmeroma globokih teme- ljev, ki morajo biti izdelani iz vodo- tesnega betona. Ponekod bodo nam- reč temelji segali tudi do 10 m pod

zemeljsko površino, dognano pa je, da na kraju, kjer stoji železarna, že v globini 2 m ponekod pridemo na talno vodo. Vsekakor bodo naši de- lavci in strokovnjaki, ki so v Ravnah zgradili že vrsto proizvodnih objek- tov v sklopu železarne in še več stanovanjskih in drugih objektov, tudi tokrat nedvomno dokazali, da so mojstri svojega poklica in da je ime »Gradis« tesno povezano s poj- mom kvalitete.

Opremo za novo halo bodo doba- vila nekatera velika podjetja iz CSSR. Prvi kosi opreme za novo halo bluming že prihajajo na Ravne, zato bo treba kar pohiteti, da bo zadnji veliki objekt Železarne Rav- ne čimprej pod streho. Ko se bo še ta proizvodni obrat vključil v celo- ten proizvodni proces Železarne Rav- ne, bo ravenska jeklarna letno da- jala na tržišče okrog 150.000 ton kvalitetnih jeklenih izdelkov.

(P)

Fluktuacija delovne sile v II. trimesečju

V drugem trimesečju 1966 (april-junij) je odšlo 323 de- lavcev iz naše delovne organizacije. Vsega skupaj pa je odšel v letošnjem letu že 601 delavec.

Vzroki so bili naslednji:

	II. trime- sečje 1966	Skupaj (jan.-junij)
1. Po volji delavca		
a) samovoljne prekinitve	101	207
b) neznan vzrok	70	87
c) osebni dohodek	30	89
č) sporazumne prekinitve	25	28
d) po poskusni dobi	24	35
e) družinske razmere — stanovanje	14	16
f) slabi pogoji dela	12	29
g) delo v inozemstvu	10	11
h) slabi odnosi	1	3

Samovoljne prekinitve so tudi v tem trimesečju na prvem mestu, iz četrtega v prvem trimesečju pa so prešli na drugo mesto: neznan vzrok. Samovoljne prekinitve in nez- nani vzroki zajemajo skoraj 300 ali 58 % delavcev, ki so odšli v prvem polletju letošnjega leta po lastni želji iz de- lovne organizacije.

Na tretjem mestu odhodov v drugem trimesečju in na drugem mestu v kumulativi so osebni dohodki. Ta razlog predstavlja v kumulativi 17 % vseh odšlih delavcev po lastni želji 17 % od 505 delavcev. Bolj pomemben pa je podatek, da je od teh delavcev kar 43 % kvalificiranih in 48 % de- lavcev v starosti od 25—35 let ter 44 % Slovencev, torej takih, ki si jih želimo imeti čimveč v podjetju.

	II. trime- sečje 1966	Skupaj (jan.-junij)
2. Po volji delovne organizacije		
a) prekinitve v poskusni dobi	16	17
b) ukinitve delovnega mesta	3	7
c) nedoseganje poprečnega uspeha	2	4
č) težja kršitev delovne dolžnosti	1	7
d) trajnejše zmanjšanje obsega del	1	3
Skupaj	23	38

Vsega je odšlo po volji delovne organizacije komaj 38 ali dobrih 6 % delavcev od vseh, ki so odšli v tem času iz podjetja.

	II. trime- sečje 1966	Skupaj (jan.-junij)
3. Višja sila		
a) upokojitev	12	19
b) v JLA	1	39
Skupaj	13	58

Delavci, ki so odšli zaradi upokojitve, so v večini delo- vodje in uslužbenci ter izključno Slovenci.

Po grupah strokovnosti oziroma po kvalifikacijah so bili odhodi delavcev naslednji:

	II. trime- sečje 1966	Skupaj (jan.-junij)
nekvalificirani	150	280
polkvalificirani	50	107
kvalificirani	106	177
visoko kvalificirani	11	15
višje strokovni	—	2
srednje strokovni	6	18
nižje strokovni	—	2
visoko strokovni	—	—
Skupaj	323	601

Primerjava med I. in II. trimesečjem kaže, da je odšlo v II. trimesečju znatno več kvalificiranih in visoko kvalifi- ciranih delavcev kot v prvem trimesečju.

Po letih starosti so podatki za odšle delavce naslednji:

	II. trime- sečje 1966	Skupaj (jan.-junij)
do 25 let	126	213
od 25 do 35 let	135	259
od 35 do 45 let	34	72
od 45 do 55 let	17	32
nad 55 let	11	25
Skupaj	323	601

Ne le v I. trimesečju tudi v II. trimesečju je odšlo iz podjetja največ delavcev v starosti od 25—35 let (43 %), na- slednja skupina so delavci v starosti do 25 let, ki predstav- ljajo 35 % vseh odšlih delavcev ali 78 % vseh delavcev starih do 35 let, ki so odšli v prvem polletju iz kolektiva.

Po narodnosti so odšli iz podjetja naslednji delavci:

	II. trime- sečje 1966	Skupaj (jan.-junij)
Slovenci	113	230
Hrvati	107	179
Srbi	70	108
Neopredeljeni	21	62
Siptarji	12	20
Muslimani	—	2
Skupaj	323	601

Po narodnosti je odšlo največ Slovencev, bodisi v drugem trimesečju ali pa kumulativno.

V istem obdobju smo sprejeli 533 delavcev oziroma vsega letos 904 delavce ali 303 delavce več, kot jih je odšlo v istem času.

Vzroki za sprejem so bili naslednji:

	II. trime- sečje 1966	Skupaj (jan.-junij)
1. objektivno pogojen sprejem		
a) zaradi povečanja obsega del	312	486
b) zaradi nadomeščanja odšlih delavcev	179	343
Skupaj	491	829
2. Drugi vzroki sprejema:		
a) vrnitev iz JLA	3	18
b) vrnitev iz šole	39	57
Skupaj	42	75

Zaradi povečanega obsega del in za nadomeščanje odšlih delavcev smo v II. trimesečju sprejeli od 491 kar 62 % ne- kvalificiranih delavcev, od katerih je 76 % delavcev starih do 25 let.

Za kumulativno obdobje je isti podatek naslednji: od 829 delavcev je 67 % delavcev nekvalificiranih, od katerih je 53 % delavcev starih do 25 let.

To je nekaj ugotovitev o fluktuaciji delavcev, vendar samo ugotovitve nam ne bodo zadostovale, če podatkov ne bomo skušali uporabljati pri vsakodnevnem delu.

Zakaj se delavci otepajo zaščitnih pokrival?

Vsako zaščitno sredstvo je namenjeno zaščititi do- ločenega dela telesa, ki je tako ali drugače ogrožen med delom. Vsako tako zaščitno sredstvo je torej ved- no le v korist tistemu, ki ga uporablja. Pa vendar se dogaja še vedno prepogosto, da delavci ne zahtevajo teh zaščitnih sredstev. Nasprotno, prav vsiliti jim jih je potrebno in uporabljajo jih le več ali manj zato, ker jih morajo.

Nedavno tega sem obiskal jeklarno na Ravnah na Koroškem. Ker me je uslužbenec vodil v obrate, mi je vratar nekako avtomatično pomeril obseg glave in v istem mahu že ponudil čelado brez kakršnega koli komentarja. To mi je bilo všeč. Občutil sem, da jeklar skrbi za varnost svojega gosta.

Nesreče se ne dogajajo ob vsakem prekršku, pa vendar lažje in hitreje nezavarovanemu. Naši delavci pa delajo na krajih, kjer kaj hitro lahko kaj pade na glavo. Koliko je bilo do sedaj že poškodovanih glav? Kaj bi bilo treba storiti, da bi delavci zahtevali za- ščitna pokrivala in da jim jih ne bi morali vsiljevati?

Menim, da naši ljudje v glavnem odklanjajo ta po- krivala zato, ker niso lična, ker je z njimi neprikladno delati, posebno sklonjeno, in ker je v poletnih mese- cih še po vrhu pod njimi hudo vroče. Naštete slabosti bo potrebno odstraniti ali pa omiliti in izdelovalcem zaščitnih pokrival postaviti naslednje pogoje:

1. Zaščitno pokrivalo naj bo lahko. Ima naj izra- zito lepo belo, rdečo ali modro barvo. Tudi se mora lahko prati.

2. Pokrivalo naj bo lepo izoblikovano ne pa kot kak vojaški šlem iz prejšnjega stoletja.

3. Pokrivalo naj se nasaja na glavo s posebnim pasom, ki se lahko primerno razširi ali zoži. Na ta način so lahko vsa pokrivala iste velikosti. Pas mora biti mehak, da ne žuli glave. Tako nasajeno pokrivalo, naj ima zadaj dovolj prostora za zračenje lasišča. Ker je nasajeno na glavo, ni nevarnosti, da bi padlo z gla- ve pri sklanjanju. Na zadnji strani pokrivala pa naj bi bil v obsegu od ušesa do ušesa formiran žleb, ki bi preprečeval, da bi se deževnica ne stekala za vrat. Tako bi pokrivalo služilo tudi ob dežju. In končno zaščitno pokrivalo naj bi imelo lečno in funkcionalno oblikovan ščitnik. Delovodje in tehnični vodje naj bi imeli pokrivalo v drugi barvi, tako da jih je možno že na daleč opaziti.

Prepričan sem, da bodo delavci radi segali po ta- tem zaščitnem pokrivalu, ga s pridom uporabljali in jih ne bo treba siliti, da si zaščitijo glavo.

Jože Lipovec

Strela in nje nevarnosti

V letnem obdobju pogosto slišimo, da je strela po- vzročila veliko škodo na objektih. Njene žrtve pa so tudi ljudje in živali.

Strela, katere udari v neki objekt, ki se nahaja v območju najbolj naelektrane atmosfere, je zelo močan, toda kratkotrajen tok. V praksi poznamo dve vrsti atmosferskih električnih praznjenj. Prvo atmosfersko praznjenje je iz nevihtnih oblakov na zemljo ali med seboj, ki se dogaja s hudim pokom in bliskom, drugo pa se pojavlja ob zelo lepem vremenu zaradi premi- kanja zračnih gnot in temperaturnih razlik. Žrtve le- teh praznjenj so običajno daljnovidci, ki prehajajo čez vzpetine in druge visokonapetostne naprave.

Če pogledamo na naša gradbišča, vidimo, da je več objektov, v katere lahko udari strela in povzroči gospodarsko škodo ter človeške žrtve. Najbolj privlačni objekti na gradbišču so tisti, ki so najbolj prevodni za električni tok. Vedno pa ta teorija ne drži, saj se zgodi, da strela udari poleg strelododa ali mimo prevodnega objekta v slabše prevodnega.

Na gradbiščih so najbolj izpostavljeni objekti raz- na gradbena dvigala, montažne igle, jeklene konstruk- cije, stolpi z vodnimi rezervoarji, jekleni ali leseni jambori z električnim omrežjem ter cevni odri. Na- vedeni objekti so več ali manj ogroženi, kar pa je seveda odvisno od področja, kjer se gradbišče nahaja. Poznamo določena področja, ki so zelo izpostavljena streli.

Pogostokrat se postavlja vprašanje, kaj bi se zgo- dilo z žerjavovodjem, ki se nahaja v kabini, če bi uda- rila strela v žerjav? Gradbeni stolpni žerjavi so grajeni v glavnem v kletkasti obliki. V elektrotehniko pre- stavlja kletkasta jeklena konstrukcija tako imenovano Faradayevo kletko, v kateri se mi nahajamo ob udarcu strele in nas ne bo poškodovala. Torej žerjavovodja je v kabini, ki je kovinska, poleg tega jo še obdaja kletkasta jeklena konstrukcija žerjava, na varnem. To pa ni priporočilo, da naj počaka na nevihti v kabini. Pri udaru strele v žerjav bi dobil zelo neprijetne ob- čutke poleg tega pa mu strela lahko poškoduje vid in sluh ter je le boljše, da zapusti žerjav ob pravem času.

Zadrževanje v bližini privlačnih objektov ni pripo- ročljivo, čeprav so le-ti dobro ozemljeni. V neposredni bližini takih objektov smo prav tako v nevarnosti. Na- stajajo namreč velike napetostne razlike v zemlji in zraku, ki so lahko usodne, ker se uveljavijo tudi, če je v bližini dobro ozemljen kovinski predmet, na katerega preskoči tok.

Strela poprečne moči ima približno 60.000 amperov pri nekaj milijonih voltov napetosti. Strela pa traja le kratek čas, komaj stotisočinko sekunde, zato pa tok strele nima v tako kratkem razdobju polne moči. Če bi se sproščena električna energija ob atmosferskem praznjenju pretakala v daljšem obdobju, bi nastala silna rušilna moč, proti kateri praktično ne bi imeli zaščite.

Kljub temu da pri nas do sedaj še ni bilo večjih poškodb zaradi strele, pa ne smemo zanemarjati zaščite proti njej. Zaradi večjega sevanja atmosfere so bolj pogosto neurja tudi tam, kjer so bila doslej redkost v več desetletjih.

V podjetju imamo mnogo nezavarovanih stalnih in začasnih objektov, ki predstavljajo veliko vrednost. Zaščititi moramo vse objekte, stalne in premične. Pre- mični objekti so predvsem gradbeni žerjavi, za katere je predpisana posebna strelododna zaščita.

Strelododna tehnika danes ne zahteva posebnih naprav in pozlačenih konic, temveč ustreznih prerez ozemljitvenih vodnikov (pocinkan železen valjanec) in temu primerno izvedbo strelododne instalacije z majhno električno upornostjo, da prenese vse toke strele brez poškodb.

IZGRADNJA HIDROENERGET- SKEGA IN PLOVNEGA SISTEMA NA DJERDAPU

Most prijateljstva

Vladi Jugoslavije in Romunije sta na podlagi predlogov strokov- nih komisij sprejeli 12 posebnih konvencij, ki regulirajo mnogo- številna ekonomska, pravna in tehnična vprašanja.

V tem sporazumu je predvide- na naslednja izgradnja objektov in izvajanje del na profilu SIP — Gura Vai za izkoriščanje hidro- energetskega potenciala Donave:

— dve elektrarni istih tehničnih karakteristik, ena bo na jugoslo- vanski, druga na romunski strani, medsebojno bosta povezani z li- nijo visoke napetosti;

— pretočne pregrade v koritu Donave in dve nepretočni pre- gradi;

— v perspektivi gradnja železni- škega mostu na pregradi. Takoj se izdela cestni most preko pre- grade širine 7,8 metra in 2 stezl za pešce 1,10 metra in 2,10 metra;

— ureditev donavskega korita nizvodno od pregrade;

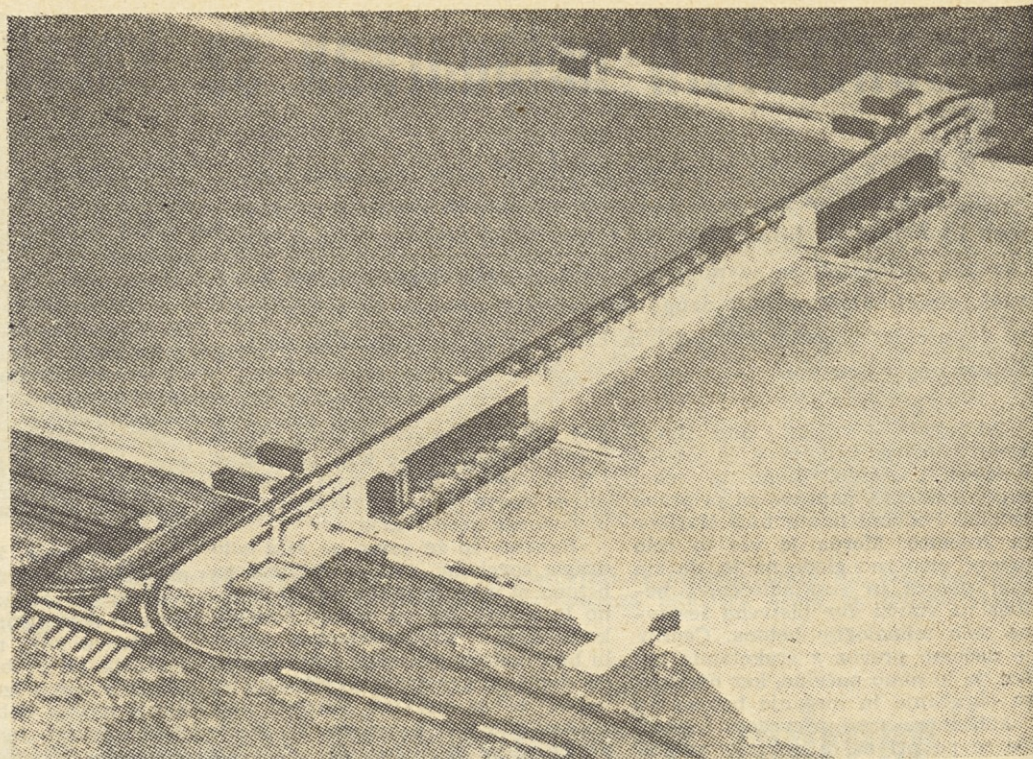
— dograditev pomožnih objek- tov, ki so potrebni za eksploata- cijo hidroenergetskega in plovne- ga sistema;

— dograditev objektov za za- ščito obale in objektov, kateri se morajo zaščititi zaradi akumulacijskega bazena.

Upoštevač oškodnino, izgrad- njo celotnega hidroenergetskega kakor tudi plovnega sistema, bodo znašali stroški 400 milijonov ame- riških dolarjev. Za izgradnjo ob- jektov za plovbo, pretočnico, predpristanišče in zgradbo za sig- nalizacijo bo od te vsote porab- ljeno 95 milijonov ameriških do- larjev. Za to vsoto bosta obe vladi kreditirali dжерdapsko rečno upravo, na katero bosta prenesli po dograditvi vse objekte, name- njene za plovbo. Po letu 1971, ko bo plovni sistem prenesen na to upravo, bosta obe državi Jugosla- vija in Romunija dobili vrnjena vložena sredstva v enakih delih.

Obe državi bosta financirali in izvajali dela na tistih objektih si- stema Djerdap, ki se nahajajo na njenem teritoriju. S sporazumom je tudi določeno, da se stroške okrog izgradnje objektov poraz- deli v enakih delih na obe drža- vi in se predvideva možnost da se kolikor je investicija na eni strani večja od polovice skupne vredno- sti investicije za izgradnjo siste- ma Djerdap, praviloma porazdeli na obe stranki.

Vsi objekti sistema Djerdap na jugoslovanskem teritoriju bodo last Jugoslavije, a objekti, zgraje- ni na teritoriju Romunije, bodo last Romunije. S posebno konven- cijo, ki regulira eksploatacijo hi- droenergetskega in plovnega si- stema Djerdap, je predvideno tu- di upravljanje in vzdrževanje ob- jektov po letu 1971, ko bo celotni sistem v obratovanju. Jugoslovanske objekte bo upravljalo podjet- je HE Djerdap, ki se bo vključilo v energetske sistem Jugoslavije, z romunskim delom pa HC «Portile de Fier», ki se bo prav tako vključilo v narodni energetske si- stem Romunije. Z objekti, zgra- jenimi za potrebe plovnega siste- mi, pa bo upravljala dжерdapska rečna uprava. Ta uprava bo or- ganizirala eksploatacijo plovnega sistema, vzdrževala predpristani- šča, rečne pretočnice, kakor tudi plovno pot v gornjem in spodnjem toku Donave. V zimskem času bo

● GLAVNI OBJEKT HIDROSISTEMA

Glavni objekt hidroenergetskega plovnega sistema se v glavnem sestoji iz dveh nepretočnih pre- grad, dveh pretočnic za ladje, dveh elektrarn in pretočne pre- grade. Sistem bo zgrajen na pro- filu SIP — Gura Vai, 233 km niz- vodno od Beograda ali 92 km od izliva Donave. Vsa raziskovalna dela okrog lokacije same pre- grade so dala podatke, da je profil SIP — Gura Vai naj- boljši, predvsem je padec Do- nave na relativno kratki razdalji zelo velik. Pri obdelavi podatkov o bilancah voda od leta 1910 do 1957 pri Oršavi so bili dobljeni po- datki o letnem pretoku 515 m³ na sekundo. V deževnem obdobju je pretok 7915 m³ na sekundo, ob su- ši pa 3690 m³ na sekundo. Ta letni pretok vode na tem sektorju je enak letnemu pretoku Nila, ki pa je po dolžini mnogo večja reka kakor Donava.

Razumljivo je, da predstavlja takšen pretok vode v sekundi ogromno vodno silo. Če pa pomi- slimo, da se bo z izgradnjo pre- grade nivo vode dvignil za okoli 34 m in da bo instalirani pretok elektrarne 8700 m³ na sekundo, po- tem je razumljivo, zakaj so se o- dločili projektanti za lokacijo prav na tem mestu. Djerdapsko jezero, ki se bo formiralo v dolžini 130 kilometrov, bo vsebovalo 1,6 do 2,5 milijona m³ vode. Ta količina bo razumljivo močno pritiskala na samo pregrado. Pregrada pa ni kompakten gradbeni objekt, ker sta na obeh obalah pretočnice za ladje, so zato zapornice, ogromna jeklena vrata na pretočnicah in veliki jekleni spusti na pretočni pregradi takšnih dimenzij in teže, da bodo lahko uspešno vzdržali ogromen pritisk.

Na sredini toka Donave in s tem tudi na sredini celotnega objekta, ki bo z vsemi objekti vred dolg 1278 m, se bo nahajala pretočna pregrada, dolga 441 metrov s 14 pretočnimi polji. Vsako pretočno polje bo široko 25 metrov. Na le- vi in desni strani pretočne pre- grade, na naši in romunski strani, se bosta nahajali po ena elek- trarna, ki bo dolga 214 metrov in široka, če vključimo tudi «sifon», 77,85 metra. V vsaki elektrarni bo montirano po šest proizvajal- nih agregatov. Skupna instalirana moč bo okoli 2050 MW (megawatt). V povprečnem hidrološkem letu bo proizvodnja energije 10.020 GWh (gigawattnih ur). To proizvodnjo bo dalo 12 agregatov. Vsaka tur- bina bo imela premer 9,30 metra, trifazni generator pa bo imel pre- mer rotorja 19,20 metra. Skupna teža vseh 12 turbin bo 20.400 ton, vtem ko bo dvanajst generatorjev težkih skupaj 21.000 ton. Če k tem številkam dodamo še številke, ki vsebujejo teže ostale opreme, — jeklene zapornice, mehanizme za odpiranje in zapiranje pretočnih kanalov za prehod ladij, žerjavov in ostalega, potem bo skupna to- naža opreme skoraj 62.000 ton.

Obseg del in veličino celotnega objekta je mogoče razumeti iz naslednjih podatkov. Izkopali bo- do 8.418.777 m³ materiala v višini temeljev in še 4.726.589 m³ v samih temeljih. Celotni objekt bodo vgradili 2.683.757 m³ betona in 40.000 ton betonskega železa.

Vrednost vseh pripravljanih del je 6 % skupne investicijske vsote ali 25 % od vrednosti osnovnih gradbenih del. Gradbena dela na jugoslovanskem delu glavnega ob- jekta bo izvajalo združeno grad- beno podjetje «Energoinvest», v ka- terega je vključeno 7 največjih gradbenih podjetij: Hidrotehnika Beograd, Hidroizgradnja Sarajevo, Mostogradnja Beograd, Ivan Milutinović Beograd, Trudbenik Beograd, Bagrsko podjetje Beograd, GP Rad Beograd. Poleg te- ga bo na vzporednih delih, tj. pri gradnji cest sodelovalo še večje število gradbenih podjetij iz SR Srbije, Bosne in Hercegovine in Makedonije.

Glavni projektant na jugoslo- vanski strani je «Energoprojekt». Za ostale projekte objektov pa je angažirano več specializiranih projektantskih organizacij iz Beo- grada, Novega Sada, Sarajeva, Za- ječara in Titovega Uzica. Prav ta- ko je prevzel Energoinvest kom- pleten inženiring z dobavo celot- ne opreme.

Od šestih kompletnih hidroagre- gatov bo ZSSR dobavila tri kom- pletne hidroagregate, od ostalih treh hidroagregatov bo dobavil tri turbine «Litostroj» v sodelova- nju z leningrajskim metalnim za- vodom, tri generatorje in vseh šest transformatorjev pa bo doka- vil Rade Končar iz Zagreba. Hi- dromehanska oprema in dvigala bodo dobavila jugoslovanska po- jetja ki so v sestavi poslovnega združenja «Progres-Invest» v Beo- gradu, «Metalna» iz Maribora in «Litostroj» iz Ljubljane.

● NEENOTNA GRADBENA MEHANIZACIJA

Med našim obiskom v Djerda- pu so v glavnem kopali gradbeno jamo. Vgradili so tudi že prve ku- blike betona. Ogled te mehaniza- cije nas je pravzaprav razočaral. Pričakovali smo, da bomo na tako velikem gradbišču, kot je izgrad- nja hidroenergetskega sistema Djerdap in ki je naše največje gradbišče od leta 1964 do 1971, vi- deli najmodernejšo in predvsem tipizirano gradbeno mehanizacijo. Na vprašanje, ki smo ga zastavili na sestanku z izvajalci, zakaj ni tako, so nam odgovorili, da so ob pričetu del pobrali vso razpolo- ljivo mehanizacijo, ki se je že na- hajala v Jugoslaviji. Investitor ni imel časa iti po tisti poti, ki jo zahteva naša bančna, devizna in uvozna politika. Zato so v glav- nem dobili gradbene stroje, ki so bili kot eksponati na raznih spo- mladanskih in jesenskih sejmi, bodisi v Beogradu, Zagrebu ali Novem Sadu. Tako smo videli univerzalne bagre, namenjene za gradbeništvo in rudarstvo, vzhod- nonemške, zahodnonemške, iz ZSSR z eksplozijskim pogonskim motorjem ali celo z elektropo- gonskimi motorji. Vsi bagri so z 2 m³ čelno žlico, njihova urna ka- paciteta s to žlico pa je od 70 do 100 m³/h. Podobno je z dumperji. Videli smo dumperje znamke Per- lini, Faun, Krupp in MAZ. Nosil- nost teh dumperjev je od 20 do 35 ton. Tudi pri buldozerjih in nakladačih smo videli znamke evropskih in ameriških proizva- jalcev. Prav zato ker imajo toliko

različnih tipov strojev, jih je bilo ob našem ogledu skoraj polovico v popravilu. Dogrjene imajo ze- lo velike in dobro opremljene de- lavnice, v katerih lahko opravijo vsa vzdrževalna in remontna dela pri dobro založenem skladišču re- zervnih delov.

Za izdelavo betona imata pod- jetji Hidrotehnika Beograd in Hi- drogradnja Sarajevo vsaka svojo betonarno, obe sistema Loro-Par- sini, ki dajeja vsaka po 70 m³ be- tona na uro. V eni betonarni sta vgrajena dva mešalca Loro-Par- sini z vsebino 2500 l. K betonar- nam razumljivo spadajo tudi se- paracije. Vsako podjetje ima zo- pet svojo. Celotne naprave obeh betonarn in separacij, ki so avto- matske, nudijo zaradi obsežnosti, velikega števila transportnih tra- kov in deponij impozanten pogled — čeprav je vse skupaj nerazum- ljivo, da je investitor dovolil po- stavitev dveh popolnoma enakih naprav na istem kraju. Za prenos betona za gradbene objekte, ka- kor tudi za pomoč pri montaži hi- dromehanske opreme bodo služili trije vzporedno montirani kabel- ski žerjavi z nosilnostjo po 15 ton. Dolžina kabelskih žerjavov je 60 metrov. Posode za beton pa bodo vsebine 3–6 m³.

● ZELO MLADI KADRI IN SKRB ZANJE

Zanimivo je, da so zaupali iz- gradnjo tako važnega objekta, kot je HE Djerdap razmeroma ze- lo mladim strokovnjakom. Po- vsod, kjer smo kontaktirali na sa- mem gradbišču z voditelji posa- meznih sektorjev, smo našli mlajše inženirje in tehnike. Tudi glavni inženir je zelo mlad. Na vprašanje, zakaj tako, so nam od- govorili, da so ti kadri »izgoreli« pri gradnji hidrocentrale »Bajina Bašta«. Od skupnega števila 53 tehničnega kadra, je zaposleno 23 gradbenih inženirjev, trije stroj- ni inženirji, dva elektroinženirja, ostali so gradbeni in strojni teh- nici.

V bližini Kladova, nizvodno, od bodoče pregrade je postavljeno moderno delavsko naselje »Kara- taš« z udobnimi zgradbami za okoli 1800 delavcev. Vsi prostori so centralno ogrevani. V naselju so restavracija, čitalnica in ostali prostori, ki služijo za kulturne in športne prireditve. Objekti bodo po končanih delih služili za raz- voj turizma. Djerdap ne bo pred- stavljaj samo gospodarskega ob- jekta za izkoriščanje vodne ener- gije, temveč bo postal zanimiv tudi za turizem. S svojim 130 km dolгим bazenom, z vodno potjo, z novim cestami ok jezeru in okoli- ci jezera bo omogočil razvoj ra- zličnih možnosti organiziranja pri- reditev na vodi, od plavalnih, ve- slaških do ribolovskih tekmovanj. Poleg tega je ob Donavi grad Go- lubac, katerega imajo namen re- stavrirati in ga pripraviti za tu- ristični objekt.

Predvidevajo, da bo z izgrad- njo hidroenergetskega sistema Djerdap, plovnega sistema Djer- dap, z jezerom, z izgradnjo novih naselij in komunikacij, kakor tudi z zanimanjem tujih turistov za samo sotesko Djerdap postal ta najskrajnejši vzhodni del naše dr- žave najvažnejši in najprivlačnej- ši turistični rajon kontinentalne Evrope.

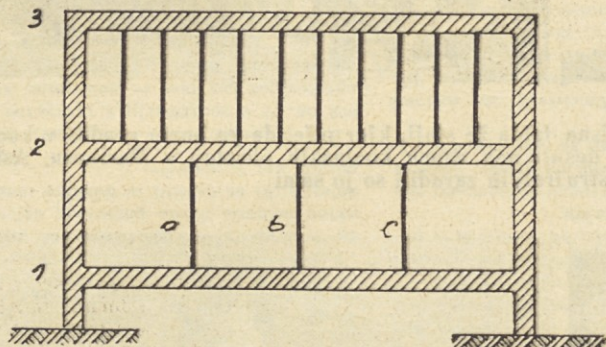
M. A.

Kako skrajšati čas za razopaževanje betona

Dandanes je eden od bistvenih elementov za skrajšanje roka gradnje čim hitreje kroženje ozažev, to se pravi, čimhitreje razopaževanje konstrukcije in nato opaževanje naslednjega dela konstrukcije. Zato bomo v tem članku skušali na kratko pregledati probleme, ki se tičejo hitrega razopaževanja.

NEUČODNA RAZPOREDITEV

PODPOR

Kako torej lahko vplivamo na to, da se skrajša čas za razopaževanje?

V času, ko želimo konstrukcijo razopažiti, mora biti beton že tako trden, da z gotovostjo lahko prevzamemo tedaj nastopajoče obremenitve.

Da bi lahko hitro razopažili, si lahko pomagamo samo na te tri načine:

1. zmanjšati je treba obremenitve, katere delujejo na zgradbo,
2. izboljšati je treba kvaliteto betona,
3. pospešiti je treba strjevanje betona.

1. Zmanjšanje obtežbe. Obtežbe lahko zmanjšamo tako da:

- se izognemo uskladiščenju materiala — tudi tistega, ki ga dobimo pri razopaževanju konstrukcije — na ploščah in
- da razporedimo opore v kar največjih razdaljah.

Pri razopaževanju plošče je plošča obtežena s svojo lastno težo in z normalno koristno obtežbo, ki nastopa med delom; pri betoniranju zgornje plošče pa še z betonom zgornje plošče. Obtežba, ki jo mora prenesti plošča, je odvisna torej od razporeditve opor za opaž zgornje plošče. Slika 1 in slika 2 nam kažeta neugodno in ugodno razporeditev obtežbe pri betoniranju zgornje plošče.

2. Izboljšanje kvalitete betona. Kvaliteto betona lahko izboljšamo tako:

- da pristopimo k predhodnim študijam granulometrične krivulje mineralnega agregata, oziroma k sestavljanju mineralnega agregata iz posameznih frakcij;
- da omejimo na najmanjšo možno mero količino dodane vode;

— da vpeljemo in da vztrajamo pri strogi kontroli betona in njegovih sestavin.

Pri enaki dozi cementa lahko trdnost betona med enim in drugim gradbiščem varira tudi za 100 odstotkov. Tako velike razlike nastopijo predvsem zaradi različne sestavine mineralnega agregata, zaradi količine dodane vode in zaradi različnega vgrajevanja betona. Pri različnem vgrajevanju betona mislimo na različnost sredstev, s katerimi beton vgrajujemo, in na različno vestnost pri vgrajevanju betona.

Dobro sestavljen beton, ki ga vgradimo z neprimernimi sredstvi, bo nedvomno beton različnih kvalitet. Nasprotno pa bo dal beton, ki je slabo sestavljen in vsebuje veliko vode, toda je dobro vgrajen, dobre rezultate, brez velikih disperzij.

Slika 3 nam kaže statistično porazdelitev rezultatov preskusov za tri različne vrste betona:

— z »a« je označen beton MB 280, najzahtevnejši od vseh treh vrst preiskane betona, ki ima veliko disperzijo, t.j. katerega trdnosti se zelo spreminjajo,

— z »b« je označen beton MB 260, srednje kvaliteten beton od preiskanih treh vrst betona, ki ima srednje veliko disperzijo in

— s »c« beton manjše trdnosti in tudi manjše disperzije.

V vseh treh primerih je bila zahtevana ista marka betona LJ. MB 210. Sfratirani del med krivuljami nam pove, da bo število negativnih preiskav pri vseh treh vrstah betona precej enako.

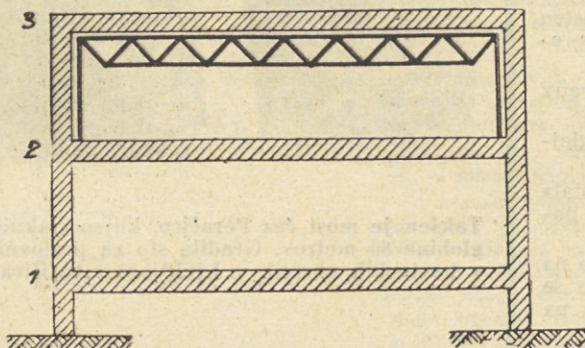
3. Pospešitev utrjevanja betona. Strjevanje betona pospešimo tako, da:

— po možnosti uporabimo vrste cementa, ki hitreje dobijo trdnost ali pa da cementu dodamo pospeševalce in

— da pazimo na to, da se beton strjuje pri primernih temperaturah. Normirana temperatura za strjevanje betona je +20° C; na to temperaturo so tudi vezane normirane 28-dnevne trdnosti betona. Če je temperatura nižja od 20° C, se bo beton strjeval počasneje, če bo višja, pa hitreje.

UČODNA RAZPOREDITEV

PODPOR

Če hočemo ugotoviti, koliko dni dalj se mora beton strjevati, če se strjuje pri temperaturi, ki je nižja od 20° C, moramo 28 dni deliti z 0.853 od svoje trdnosti.

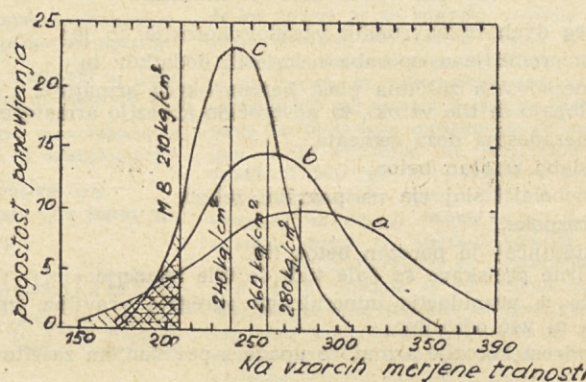
H koncu še nekaj pripomb, ki so važne za razopaževanje betonskih konstrukcij:

— pred razopaževanjem konstrukcije se moramo prepričati, če je beton že dosegel predvideno trdnost;

— vedno je v našem interesu, da kolikor je le mogoče zadržimo razopaževanje.

Trdnost, ki jo beton v resnici dobi, je odvisna od mnogih okoliščin, ki nastopajo na gradbiščih, kot na primer: napake, ki

SLIKA 3

se pojavijo pri merjenju temperatur, nečistoča vode in mineralnega agregata, napake v doziranju sestavin betona, neustrezen cement itd.

Iz teh razlogov moramo vedno izdelati več betonskih kock, ki jih hranimo na gradbišču pri enakih pogojih, kot se strjuje beton konstrukcije. Seveda se lahko za ugotovitev trdnosti konstrukcije uporabijo tudi vse tiste metode, pri katerih betona ni treba striti.

Dva razloga sta, zaradi katerih želimo čimbolj podaljšati čas do razopaževanja, in sicer:

1. trdnosti mladega betona se od prereza do prereza zelo razlikujejo. Pri starem betonu pa se trdnosti betona med posameznimi prerezi skorajda ne razlikujejo. Iz tega sledi praktični zaključek, da se pri mladem betonu mnogo hitreje dobi prevez, ki ne dosega potrebne trdnosti, možnost porušitve konstrukcije je zato pri mladem betonu dosti večja kot pri starem betonu.

2. Stalne deformacije so večje, če obremenimo še mlad beton. Z drugimi besedami to pomeni, da se povečuje polzenje betona, če obremenimo beton še prej, preden se beton dovolj strdi. Ta ugotovitev je zelo važna, ker izhajajo različna razočaranja in preveliki deformaciji konstrukcije (npr. drugačna porazdelitev sil v konstrukciji skeletnega sistema, izguba napetosti pri prenapetem betonu). Poskusi so pokazali, da se polzenje betona poveča za 30%, če razopažimo beton po treh namesto po 14 dneh. Kot pri vseh drugih karakteristikah betona so tudi v tem primeru disperzije rezultatov pri mladem betonu veliko večje kot pri starejšem betonu.

vg. Milivoj Sircelj

PRAVNI NASVETI

POGOJI, POD KATERIMI LAHKO DELAJO UPKOJENCI

Po spremembi in dopolnitvi temeljnega zakona o pokojninskem zavarovanju je položaj upokojencev različen glede na dolžino delovne dobe. Upokojencem, ki so dosegli starostno pokojnino na podlagi dobe 40 let (moški), oziroma 35 let (žene), se pokojnina izplačuje, čeprav opravljajo kakršnokoli delo. Zavarovancem, ki so dosegli starostno pokojnino pred 40 leti delovne dobe (moški) oziroma pred 35 leti (žene), smejo stopiti v delovno razmerje in delati manj kot polovico polnega delovnega časa ali opravljati takšna dela in naloge, katere se ne smatrajo za časa ali opravljati takšna dela in naloge, katere se ne smatrajo za delovno razmerje, imajo pravico do pokojnine. Takšna zaposlitev se jim ne računa v zavarovalno dobo za povečanje oziroma ponovno določitev pokojnine. Uživanci starostne pokojnine, ki so dosegli pokojnino po predpisih iz leta 1957 s polnim delovnim stažem 35 let, se smejo zaposliti in delati manj kot polovico polnega delovnega časa in imajo pri tem pravico do izplačila pokojnine, češar po prejšnjih predpisih niso imeli.

NEOPRAVIČENI IZOSTANKI Z DELA

Ali se neopravičeni izostanki z dela lahko izenačujejo z neplačanim dopustom in če je treba za takšne izostanke plačati prispevek za socialno zavarovanje?

Po nobenem predpisu temeljnega zakona o delovnih razmerjih niti v drugih predpisih ni predvideno, da bi se lahko neopravičeni izostanki z dela izenačevali z neplačanim dopustom (74. člen temeljnega zakona o delovnih razmerjih). Za dneve neopravičenega izostanka z dela ni treba plačati prispevka za socialno zavarovanje, ker za te dneve delavcu ne pripada osebni dohodek, pa tudi pavšalno plačilo prispevka za socialno zavarovanje za tak primer ni predvideno.

Po 127. členu temeljnega zakona o pokojninskem zavarovanju se v zavarovalno dobo za pokojnino priznava samo čas v delovnem razmerju s polnim delovnim časom, kar pomeni, da neopravičenih izostankov z dela ne bi mogli šteti v zavarovalno dobo, brez ozira na to, da delovno razmerje ni prekinjeno.

PLAČILO PRISPEVKA OD OSEBNEGA DOHODKA IZ DELOVNEGA RAZMERJA NA SREDSTVA DANA SINDIKALNI PODRUŽNICI

Na sredstva, ki se po sklepu delavskega sveta dodelijo sindikalni podružnici, se ne plačujejo prispevki iz delovnega razmerja po določilih 40. člena temeljnega zakona o prispevkih in davkih občanov (Ur. l. SFRJ, št. 32/64). Prispevki po omenjenem zakonu se plačujejo na prejemke ustvarjene iz delovnega razmerja, razen na prejemke, ki po 44. členu zakona predstavljajo stvarne stroške.

V katere namene bo sindikalna podružnica uporabila dodeljena sredstva, odloča podružnica sama. Razne pomoči, ki jih sindikalna podružnica daje svojim članom, se ne štejejo za osebne dohodke delavcev v smislu 40. člena omenjenega zakona in se zato tudi na njih ne obračuna in plačuje prispevek iz delovnega razmerja.

Kje smo z osebnimi dohodki?

Nekaj primerjav z drugimi podjetji v Jugoslaviji

Centralni odbor sindikata gradbincev Jugoslavije je letos zbral podatke o poprečnih osebnih dohodkih za dobo od VIII. do XII. 1965 (čas po reformi). Prav tako je zbral

podatke o poprečnih terenskih dohodkih in poprečnih OD za nekaj značilnih delovnih mest. Poglejmo le nekaj podjetij in pa poprečje anketiranih podjetij.

A. Delavci											V 000 S din
Podjetje	NK		PK		K		VK		Poprečno		
	OD	TD	OD	TD	OD	TD	OD	TD	OD	TD	
»Gradis«, Ljubljana	42,8	6,5	47,7	7,1	62,5	13,4	74,9	15,6	54,2	9,7	
»Tehnika«, Ljubljana	38,5	9,3	44,7	10,1	58,1	12,0	82,9	16,3	51,9	10,5	
»Rad«, Beograd	—	—	42,7	5,6	50,1	9,2	64,9	12,8	52,1	8,9	
Tempo, Zagreb	—	—	43,6	9,9	57,5	13,7	70,7	16,1	51,9	12,1	
Beton, Skopje	36,4	?	41,4	?	49,5	?	68,1	?	48,9	?	
Vranica, Sarajevo	38,2	?	38,8	?	49,7	?	61,1	?	47,9	?	
Poprečje	40,4	6,0	44,9	7,5	55,1	10,5	68,8	12,1	51,4	9,1	
? = ni podatkov, OD = mesečni neto osebni dohodki, TD = terenski dodatek											

? = ni podatkov, OD = mesečni neto osebni dohodki, TD = terenski dodatek

B. Uslužbenci											
	Pom.		N.		S.		V.		Poprečno		
»Gradis«, Ljubljana . .	42,8	6,5	54,4	7,4	79,1	13,1	111,1	15,5	91,5	14,2	
»Tehnika«, Ljubljana . .	—	—	60,9	—	79,5	16,7	129,6	44,0	90,9	22,1	
Poprečje anket. podj. . .	49,8	6,1	51,3	10,3	71,7	13,9	103,4	16,9	77,2	13,6	

Delavci in uslužbenci skupaj (A + B)

	OD	TD	Indeks
»Gradis«, Ljubljana . . .	60,6	107	11,1
»Tehnika«, Ljubljana . . .	56,4	100	10,7
Rad, Beograd . . .	54,9	97	9,3
Tempo, Zagreb . . .	57,2	101	12,1
Beton, Skopje . . .	53,7	95	—
Vranica, Sarajevo . . .	50,6	90	?
Poprečje podjetij . . .	56,2	100	9,9

C. Značilna delovna mesta Poprečni mesečni OD neto v 000 S din

Podjetje	Snažilka	Delavec III. sk.	Zidar	Tesar	Tehnik (s prakso)	Direktor
»Gradis«, Lj. . .	42,8	38,7	49,9	53,1	115,8	232,6
Tehnika, Lj. . .	58,9	33,5	48,9	68,1	96,1	244,6
Rad, Beograd . . .	30,2	39,3	53,3	69,9	80,8	219,6
Tempo, Zagreb . . .	51,8	53,1	59,3	61,2	85,1	179,4
Beton, Skopje . . .	44,3	48,9	54,4	55,7	139,4	202,8

Najnižji prejemki: snažilka pri »Radu«, Beograd 30.200 Sdin mesečno.

Najvišji prejemki: direktor pri »Komgradu«, Beograd 289.700 Sdin mesečno.

Številke pomenijo dejansko izplačane OD in ne startne osnove.

Nashe podjetje je pri poprečnih

OD praviloma nad poprečjem anketiranih podjetij. Ko pa pogledamo razpredelnico C, pa vidimo, da so posamezni značilni ročni delavci pod poprečjem.

Preseneča sorazmerno visok OD snažilke v primerjavi z gradbenim delavcem. Ugotovili smo, da gre za »bogate«, to je blage norme za čistilna dela in verjetno hkrati za po-

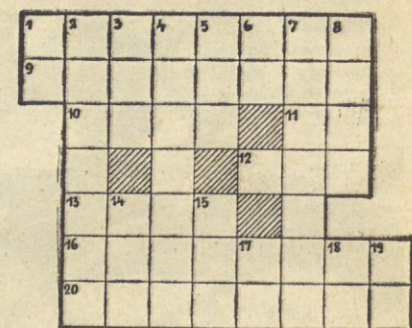
manjkljivo normiranje gradbenih del. In res je na zadnji seji DS podjetja sprejeli, to je poostiril norme za čistilna dela.

Podatki CO sindikata gradbincev žal niso zbrani po poprečnih prejemkih vseh delavcev, temveč samo po značilnih poklicih. Zato moramo vzeti podatke s pridržkom. Vendar pa nam tudi taka primerjava pomaga odkrivati, kje naj izpopolnjujemo našo delitev osebnih dohodkov.

Križanka

Vodoravno: 1. član kolektiva, vodja enote v Bosanskem Brodu, 9. blagor, 10. okrasni kamen, 11. prastaro mesto v Mezopotaniji; rojstni kraj Abrahama, 12. začetek abecede, 13. zatočišče, 16. znani čkoslovaški smučarski skakalec, 20. sloviti zdravnik antične Grčije.

Navpično: 1. krtica družbeno-politične organizacije, 2. zvezna država v ZDA, znana po rasnih nemirih, 3. tehnični pomočnik mariborske PE, 4. ena izmed treh zahtev francoske revolucije (enakost), 5. rimski cesar; tudi okrajšano moško ime, 6. glavni števnik, 7. cestni prelaz, pod katerim je gradilo naše podjetje cesto, 8. novinar, ki piše tudi v Gradisov vestnik, 14. zarja, 15. polet, 17. pomožni glagol, 18. dva samoglasnika, 19. tehnična enota za moč.

Iz tujih logov

Angleško pisateljico Marie Corelli so vprašali:

»Zakaj se pravzaprav ne omožite? Začudila se je. »Da bi se omožila? Doma imam psa, ki zjutraj zarenči name, papigo, ki se ves dan dere, in mačko, ki se vsako noč pozno in tiho priplazi domov.

Cemu mi bo potemtakem še mož?«

Obnašanje železa v betonu

Ko železo vgradimo v beton, je to navadno rjasto, šestokrat celo zelo rjasto. Toda če čez nekaj časa razbijemo beton in pogledamo isto železo, bomo opazili, da je popolnoma gladko, da površina nima več rje. Rja je izginila oziroma bolje — pretvorila se je v kalcijev ferit, ki je sol bele barve. V katodnem območju se rja pretvori v nek hidroksid, ki je le malo topljiv in brezbarven. Zaradi tega je armatura zaščitena, dokler je njena okolica dovolj alkalna.

Armatura v resnici ni v nevarnosti, ker je armirani beton dovolj alkalen in gost in ker ni podvržen nobenim agresivnim vplivom.

Vzroki za korozijo armature

Poleg dveh že navedenih vzrokov korozije, to je:

- nepremišljena uporaba nekaterih dodatkov in
- nezadostna zaščitna plast betona okrog armature,

nastopajo še tile vzroki, ki povzročajo korozijo armature:

- nezadostna doza cementa,
- slabo zmešan beton,
- debelejši sloj rje na površini železa,
- razpoke,
- luknjičav in porozen beton itd.

Obširne preiskave so dale tudi še tele izkušnje:

- če je granulacija mineralnega agregata pravilna, vpliv doze cementa ni več odločilen;
- hitrost korozije armature upada s povečanjem zaščitnega sloja betona;

- vpliv razpok na korozijo armature je bistveno odvisen od tega, koliko so razpoke odprte v globini armature.

Vplivi raznih dodatkov, ki vsebujejo klor, so bili že opisani v prejšnjem članku. Na korozijo seveda vplivajo tudi razni dodatki, ki se dodajajo cementom (žindra in podobno).

V tem kratkem pregledu smo torej spoznali vzroke za nastanek korozije pri betonskih konstrukcijah in pa tudi zaščito proti korozijskim pojavom pri armiranem betonu. Dober in gost beton ter zadosten zaščitni sloj betona nam bosta prihranila kasnejša neprijetna presenečenja.

(Po »Annales de L'institut technique du batiment et des travaux publics, december 1965.)

Zaradi izpopolnitve poglavja o koroziji v gradbeništvu si oglejmo ta problem še pri vodovodnih napeljavah.

Na določenih področjih je korozija vodovodnih instalacij postala že po nekaj letih zelo pereča in stroški za popravila po koroziji poškodovanih napeljav stalno naraščajo.

Kako se ti korozijski pojavi pokažejo? V glavnem se pojavijo na cevih iz galvaniziranega jekla, po pocinkanih cevih. Zelo malo se korozija pojavlja na črnih cevih; nobenega korozijskega pojava pa ni opaziti na bakrenih cevih.

Pri preiskavah cevi se je ugotovilo, da so bile tanke cevi prežrte v manj kot v treh letih; cevi z debelimi stenami pa v manj kot v šestih letih.

Pri pregledu pogostnosti poškodb glede na geografski položaj naselij v večjih mestih se zdi, da so nekateri mestni predeli bolj izpostavljeni koroziji kot drugig.

Končno zapažanje pa je še to, da korozijske poškodbe v času zadnjih deset let vedno bolj naraščajo, torej se je moralo v tej dobi nekaj spremeniti. Nekatere spremembe so opazne, o vplivu drugih sprememb, ki so nastale, pa lahko samo sumimo.

1. Voda — Pomanjkanje naravnih izvirov za potrebe velikih mest je vedno večje; vedno večje je pa tudi onesnaženje obstoječih izvirov in rek, iz katerih zajemamo in čistimo vodo. V teh desetih letih so se zato v vodi pojavili novi elementi kot:

- produkti, ki se uporabljajo za sterilizacijo vode kot npr. klor;
- čistilna sredstva, ki se po čiščenju vode ne dajo več odstraniti iz nje;
- v vodi raztopljeni plini (kisik, ogljik).

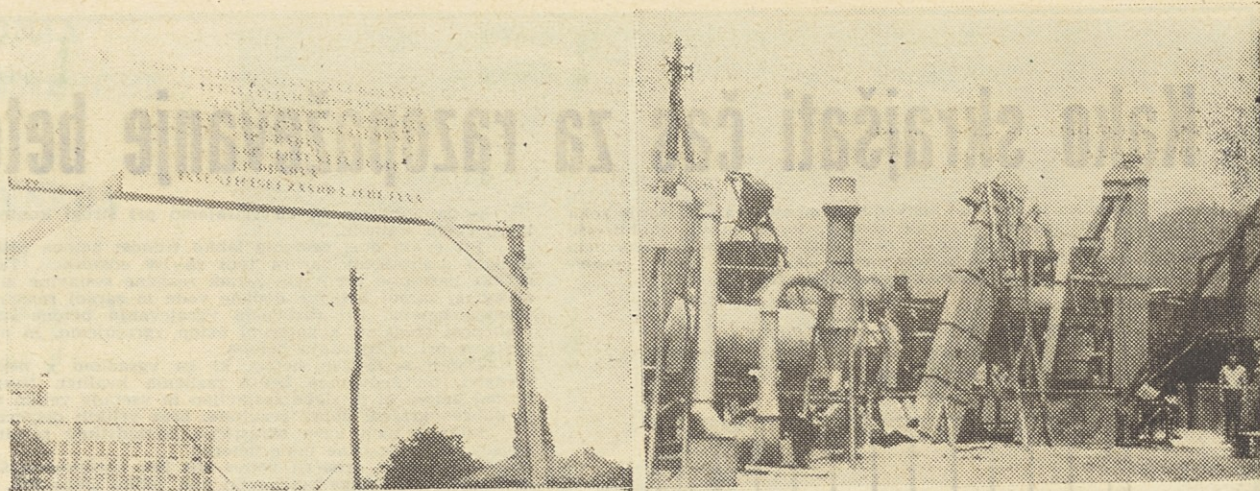
2. Nekateri pogoji, ki nastopijo pri položenih cevih, ki pa sami ne morejo razložiti vseh pojavov korozije. Hkrati vpliv različnih parametrov je verjetno osnova za vsak poseben primer. Tu sem štejemo:

- višje temperature vode, ki so zelo škodljive, če temperatura vode prekoraci 60° C. Korozija pa se pojavlja tudi tam, kjer imamo napeljave mrzle vode;

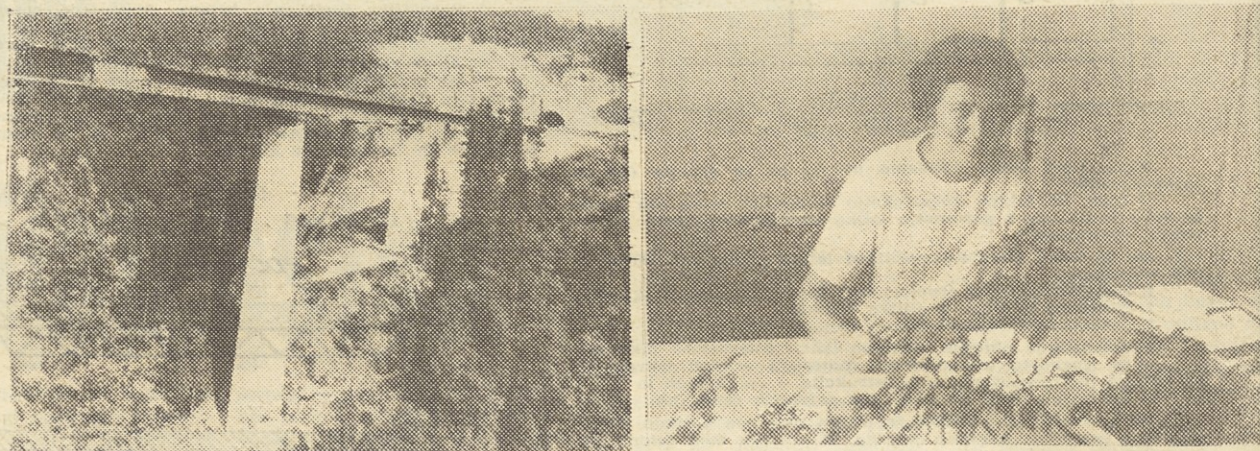
- mehčanje trde vode, kar povzroči, da se v napeljavah mehke vode ne more v notranjosti cevi napraviti zaščitni sloj iz apnenca. Korozijski pojavi pa so tudi tam, kjer ne uporabljamo mehke vode;
- instaliranje vodovodnega omrežja, kjer uporabimo dve različni kovini. Ob stiku dveh različnih kovin nastanejo mikroelektrični elementi, ki povzročijo elektrokemično korozijo;

- izgubljena električna energija, vendar pa lahko to zanemarimo;
- bakteriološka korozija, katero pa tudi lahko na osnovi raznih preiskav izločimo vsaj v pretežnem delu primerov.

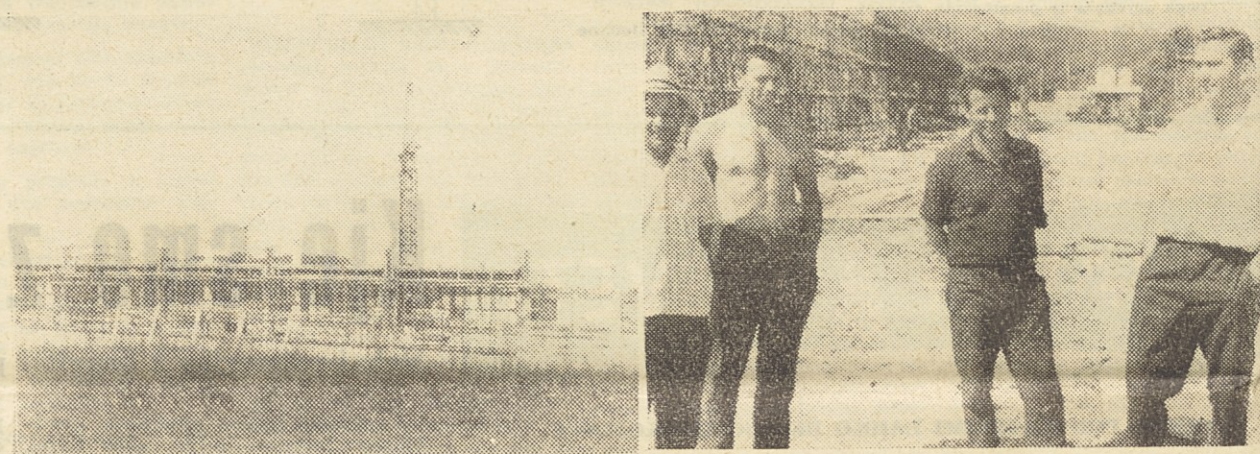
3. Cevi — Galvanizacija (pocinkanje) se je v tem obdobju zelo razvila, spremenila se je tudi njena tehnologija. Težko je vedeti, komu naj se pripišejo nastopajoče težave; vse te dolgotrajne preiskave so še v teku.

Pričetek gradnje kliničnega centra v Ljubljani. Napisna tabla že stoji, kjer piše, da ga bomo gradili v kooperaciji. Prevzeli smo namreč vsa betonska dela. — Na desni: nov uspeh kovinskih obratov v Mariboru. Asfaltna baza II je zgrajena po najsodobnejših načelih. Skonstruirali in zgradili so jo sami

Takšen je most čez Peračico, ko so staknili oba konca. Dolg je 400 metrov. Ob najvišjem stebriču pa znaša globina 80 metrov. Gradila sta ga poslovna enota Ljubljana in »Metalna« iz Maribora. — Na desni je tajnica v kovinskih obratih v Ljubljani tovarišica Silva Kobal

Na objektu IMPOL v Slovenski Bistrici delo hitro napreduje. Desno je sektorski vodja s svojimi sodelavci

»Mejdunaj, v tem resnem položaju smo postali v našem podjetju vsi tako resni, da se še poštenega vica ne znebimo.«

Dve s plenuma sindikatov

Na nedavnem plenumu republiškega odbora Zveze sindikatov za Slovenijo se je v razpravi o strokovnem izobraževanju oglasil tudi Bogo Pečan in začel:

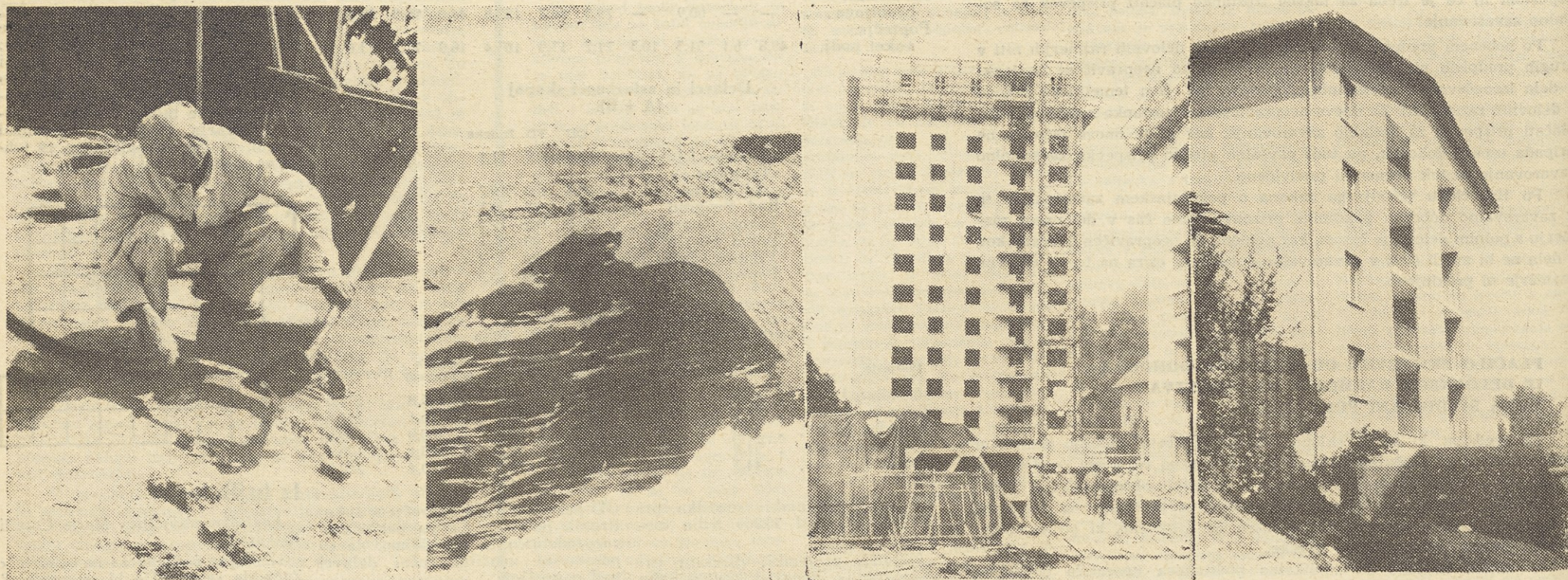
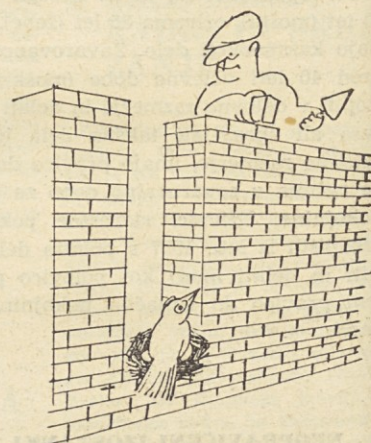
Sistem kvalifikacij je pri nas ustvaril že tako zmedo, da včasih niti žena ne ve, kaj je pravzaprav trenutno njen mož...

Potem je malo pomislil in nadaljeval:

— Ampak tudi žene ne dajo dosti na formalne, papirnatne kvalifikacije. Njih zanima predvsem — plača!

(»Pavliha« 1960)

Brez besed

PRVA SLIKA: Umivanje in čiščenje orodja po delu. Počasi delavci spoznavajo, da je dobro urejeno orodje najboljši pomočnik pri delu. — DRUGA SLIKA: V gramoznici na Otiskem vrhu, kjer nas čas že preganja. Videti je velikanske zaloge gramozja. — TRETJA SLIKA: Po starem običaju sotudi na stolpnici na Jesenicah postavili smrekico. Kaj to pomeni, gradbinci najbolj sami vedo. — ČETRTA SLIKA: Stolpič na Ravnah na Koroškem tik pred predajo

Sklepi organov samoupravljanja

UO Ljubljana

SKLEPI

II. redne seje upravnega odbora gradb. vodstva Ljubljana z dne 17. VI. 1966

1. Ugotovi se, da so bili sklepi I. redne seje UO gradb. vodstva izvršeni.

2. Sprejme se na znanje poročilo o izpolnjevanju letnega plana in poročilo o obračunu proizvodnje s 16. majem. V zvezi s tem se sklene, da je pri centrali podjetja urgirati likvidacijo obračunov za sanacijo PBM in strehe na konzorciju.

3. V zvezi z uskladitvijo režijskih stroškov gradb. vodstva z obsegom prevzetih del je sklicati sestanek med vodstvom podjetja in tehničnim vodstvom gradb. vodstva.

Na sestanek je povabiti tudi predsednika del. sveta gradb. vodstva. O rezultatu teh pogovorov je poročati na naslednji seji upravnega odbora gradbenega vodstva.

4. Delavcem, ki so zaposleni pri gradnji napajalne postaje v Savi, se odobri 40 % povišanje terenskega dodatka.

5. Odobri se ocenitev upravičencev do nagrad po internem pravilniku gradb. vodstva za merjenje del. uspeha za obdobje od 1. I. 1966 do 15. VI. 1966.

6. Prošnji Stefana Valentaka in Antona Gužvinca za posojilo za gradnjo stanov, hiše je najprej odstopiti centrali. Kolikor iz centralnega fonda ne bi mogli odobriti posojila, bo prošnji znova obravnaval DS gradb. vodstva.

7. Prošnja tov. Alojza Brezigarja za nakup starih lesenih elementov je odstopiti v režitev komerc. odd. gradb. vodstva.

Predsednik UO
gradb. vodstva Ljubljana:
Franc Zorko

SKLEPI

III. redne seje upravnega odbora gradbenega vodstva Ljubljana, z dne 14. VII. 1966

1. Ugotovi se, da so bili sklepi II. redne seje UO gradbenega vodstva izvršeni — iz vzemši sestanka med predstavniki centralnega podjetja in predstavniki gradbenega vodstva, ki je bil prekinjen in se bo v kratkem nadaljeval. Sprejme se na znanje poročilo o prvem delu tega sestanka.

2. Sprejme se na znanje poročilo o izpolnitvi letnega plana gradbenega vodstva o prvem polletju in poročilo o polletnem obračunu proizvodnje.

3. Ker je betonarna slabo izkoriščena, je izdelati študijo o ekonomičnosti betonarne.

4. Delavcem, ki bodo zaposleni na gradbišču v Kopru, se odobri 40 % povišanje terenskega dodatka, delavcem, ki bodo zaposleni na gradbišču v Gameljnah pa 20 %.

5. Pooblasti se upravo gradbenega vodstva, da v zvezi z zmanjšanjem del postopoma ukine delovna mesta pomožnih delovodij in delavce, ki so zasedli ta delovna mesta, razporedi kot brigadirje.

Ker preostalo število delovodij kljub temu ne bo v sorazmerju s prevzetim delom, upoštevajoč pri tem še delovodje, ki so leto zaključili šolanje, je delovodje razporediti po gradbišču tako, da ne bodo delovodje imeli na posameznih gradbiščih prekomerno število nadur.

6. Glede na prekomerno število bolniških izostankov je vsestransko postriti kontrolo nad bolniškimi izostanki.

7. Delavskemu svetu gradbenega vodstva je predlagati, da razporedi sredstva iz preostalega čistega dohodka iz leta 1965 v višji

ni 117.502 N din v celoti na sklad skupne porabe gradbenega vodstva.

Ljubljana, 15. VII. 1966

Predsednik UO
gradb. vodstvo Ljubljana:

Franč Zorko

UO Ravne

SKLEPI

I. redne seje UO PE »Gradiš« Ravne na Koroškem z dne 7. VII. 1966

1. Za predsednika UO PE je izvoljen tov. Karel Ficko, za namestnika pa tov. Ludvik Rudolf.

2. Potrdi se plan dopustov za leto 1966.

Predsednik UO — PE:

Karel Ficko

Svet SPO Ljubljana

SKLEPI

III. rednega zasedanja Sveta samostojne obračunske enote Strojnega prometnega obrata Ljubljana z dne 22. junija 1966

1. Zapisnik II. rednega zasedanja Sveta z dne 12. V. 1966 se potrdi.

2. Sklepi zadnjega zasedanja so bili realizirani.

3. Poročilo o sklepih DS in UO podjetja se sprejme na znanje.

4. Glede na zamišljeno preventivno vzdrževanje mehanizacije, naj bi se vzdrževanje skušalo kombinirati z eventualnimi manjšimi popravili na terenu, katere bi opravili strokovnjaki servisne službe, to pa zaradi tega, da bi prihranili eno vozilo. Za preventivno vzdrževanje SPO nima vozila, zato bi bilo potrebno prenesti servisno vozilo iz KO v SPO.

5. Po zaključnem računu za leto 1965 je ostalo na skladu skupne porabe 119.146,45 N din.

Sklad se razdeli takole:

— rezerva (ca. 33 %) za stanovanja Nove farše	61.500,00
— za individualno gradnjo	44.000,00
— dotacija sindikalni podružnici	3.000,00
— razni drobni izdatki	4.646,45
— poslovni sklad: (za nabavo računskega stroja)	6.000,00

6. Organizacijska oblika SPO naj bi se postavila na tako osnovo, da bi bili člani kolektiva zainteresirani za ekonomsko poslovanje. Enota naj bi poslovala kot ekonomska enota. Pri tem pa bi moralo biti poslovanje enote uskladenost s poslovanjem in interesi podjetja zlasti glede dispozicije strojev, nabave strojev, investicijskega popravila in podobno.

Dosedanje prodajno ceno strojnih uslug ali urne najemnine sestavljajo konstantni in variabilni elementi.

Razne analize so pokazale, da so v dosedanjem poslovanju prav konstantni stroški vzrok neuspehu, ker so zelo visoki zaradi visoke vrednosti osnovnih sredstev (preko 2 milijardi).

Konstantni stroški naj bi se za vse stroje in kamione, ki ne obratujejo zaradi pomanjkanja dela ali zaradi daljšega čakanja na rezervne dele iz uvoza, ustvarili v podjetju.

V ta namen bi SPO dostavljal potrebno dokumentacijo centrali. V tem ni zajeta mehanizacija, na kateri se vrši investicijsko ali tekoče popravilo po predhodnem letnem planu.

Vse konstantne stroške naj bi ustvarjalo podjetje, ker to mehanizacijo uporabljajo gradbene enote — SPO pa naj bi ekonomsko posloval z odmerjenimi in v naprej določenimi kvotami vseh variabilnih stroškov tj. za tekoča popravila, gorivo in mazivo ter osebne dohodke proizvajalcev.

V tem primeru bi se formiralo novo — znatno nižano urno najemnino, zaradi katere bi bilo nujno z novimi najemnimi pogoji zaostriti način okrog ekonomskega izkoriščanja strojev.

Treba bi bilo poskrbeti za disciplino pri izkoriščanju in dispoziciji strojev.

Ker že pri sedanjih urnih najemninah težko uspemo, bi zvišanje najemnin na ekonomske najemnine ne rodile uspeha v poslovanju.

7. Zemeljska dela se lahko prevzemajo po enotni ceni še v naprej tudi pri sedanjih sestavi uprave SPO, toda le tam, kjer je to ekonomsko upravičeno. Kolikor ne bi mogla služba pripraviti na centrali v posameznih primerih posoditi SPO gradbenega strokovnjaka, se predlaga, da se v to enoto premesti mlajši gradbeni tehnik, ki ima dovolj prakse pri izvajanju zemeljskih del in strojih. Namesto gradbenih delovodij bi uporabljal gradbeni tehnik naše starejše strojnike, kateri po sklepu zdravniške komisije ne smejo več vršiti svojega osnovnega poklica.

Nakazane smernice naj se strokovno preštudirajo in končno postavi organizacijska oblika SPO tako, da bo ne samo v korist podjetju temveč tudi moralno dvigala kolektiv pri zadovoljivem ekonomskem uspehu.

8. Za nakup stanovanj in individualno gradnjo je ostalo iz sklada skupne porabe še 44.000 novih dinarjev. Ker celotni znesek ne zadostuje niti za nakup enega stanovanja, se sredstva razdelijo takole:

Tov. Ernestu Gregorčiču, šoferju, ki je zaposlen pri podjetju že preko 20 let, se dodeli posojilo za nakup stanovanja v višini 8.000 N dinarjev.

Na osnovi prošnje za posojilo iz sklada za individualno gradnjo pa se dodeli:

tov. Florjanu Stucinu . . .	7.000 N din
tov. Antonu Stanoniku . . .	5.000 N din
tov. Hildi Mlakar — Lesjak .	10.000 N din
tov. Ivanki Zvab	5.000 N din

Z ozirom na premostitev tov. Mihič Božidarja iz SPO na gradbeno vodstvo Maribor se sklene, da se stanovanje tov. Mihiča, ki mu je bilo dodeljeno v letu 1965 v Novih Jaršah, prenese na drugega prosilca, ker bo tov. Mihič dobil stanovanje od gradbenega vodstva v Mariboru.

Prošnja tov. Friša se reši iz sredstev za stanovanje v Novih Jaršah, katero bo izpraznjeno oz. prosto v zvezi s premostitvijo tov. Mihiča. Iz teh sredstev se kupi stanovanje tov. Frišu v Mariboru.

Stanovanje v Novih Jaršah pa se na osnovi pogodbeno doseženega lastništva s podjetjem »Pletenina« dodeli Milanu Krevsu. Podjetje »Pletenina«, kjer je zaposlena žena Milana Krevsa, bo vplačala za omenjeno stanovanje 50 % cene stanovanja. Tov. Krevs

se obveže vplačati 112.500 N dinarjev. Podjetje pa je zaprosil za posojilo 32.600 N dinarjev. Ker enota SPO nima na razpolago dovolj sredstev, se mu dodeli le 9000 N dinarjev. Za razliko do zaprosene višine se zaprosi za posojilo centralo podjetja.

V zadevi stanovanjskega problema tovariša Avgusta Filipiča se zadeva rešuje s KO Ljubljana tako, da se sporazumno reši tudi njegovo stanovanjsko vprašanje.

Poleg navedenih stanovanjskih problemov so vložili prošnje za stanovanja še: Bac Jože, Rossi Maks, Sipka Peter, Nemanič Cvetka, Huško Stanko, Hostička Vencelj, Krupenko Peter, Kovačević Rajko, Bahor Jože, Marjanovič Nedeljko, Mirjanič Svetislav, Čudič Gojko, Gnidovec Janez, Polček Josip, Barašin Stojan in Suščević Ilija.

Posojilo za individualno gradnjo pa so zaprosili še: Sapanja Milan, Jeranko Jože, Colnarič Karel in Novak Ivan. Vse prošnje se zadržijo v evidenci, prioriteta lista pa se določi tekom leta, ko bodo znani pogoji nakupa oz. dodeljevanja stanovanj v prihodnjem letu. Prej navedenim prošnjam ni bilo mogoče ugoditi iz razloga, ker poslovna enota SPO nima na razpolago dovolj finančnih sredstev, da bi lahko rešila vsa stanovanjska vprašanja.

9. Za praznovanje dneva šoferjev se odobri vsakemu članu — šoferju in voznikom bagrov Liebherr, ki se bo udeležil proslave, 20 N din.

10. Članom kolektiva SPO, ki bodo v letu 1966 dopolnili 50 let starosti ali odšli v pokoj, se iz sklada skupne porabe odobri kvota za nakup spominskega darila v višini določil pravilnika podjetja »Gradis« o dajanju spominskih daril.

11. Blagajno vzajemne pomoči naj se obvesti, naj se strojnikom in šoferjem, ki se nahajajo na terenu in nimajo možnosti privilegijev v raznem blagu, odobrijo v nujnih primerih razna manjša posojila v denarju.

12. Ker se v traktorski delavnici KO nahaja skozi vse leto po nekaj strojnikov, ki sodelujejo pri raznih manjših popravilih in nimajo možnosti, da si zaščitijo svojo obleko pred raznimi maščobami in prahom, se v traktorski delavnici organizira in namesti 30 omaric, v katerih bodo lahko strojniki shranjevali svoje stvari tako, da bo lahko tudi zaklenjene. Ob odhodu na teren je vsak strojnik dolžan ključ vrniti vodji trak-

orske delavnice, ob vrnitvi s terena pa bo dobil vrnjenega.

13. Člani sveta predlagajo, naj bi izdelali nov pravilnik o delitvi OD, kjer bi bili upoštevani razponi, to pa zato, ker je sedaj nestimulativen. Če upoštevamo in pri- nerjamo delo enega strojnika in drugega trojnika na istem stroju, lahko ugotovimo, da ne moreta biti oba enako stimulirana, ker začetnik nima enake rutine pri delu kot strojnik z daljšo prakso, kar pa seda- ji pravilnik točno določa.

Imenuje se komisija, ki bo pripravila predloge, v komisijo se imenujejo:

Za pripravo razponov osnove za delitev osebnih dohodkov šoferjev:

Marko Tomšič — predsednik

Vinko Irman — član

Anton Stanonik — član

Za pripravo razponov osnove za delitev OD strojnikov:

Franc Rus — predsednik

Avugst Gomboc — član

Aljož Kobalj — član

Osnutek razponov osnove za delitev OD naj se pripravi v roku enega meseca.

14. Posebna komisija uprave SPO je pri- pravila predlog sprememb delovnih mest posameznikov v upravi SPO, kar je v inte- resu zmanjšanja režije reševala v sporazu- mu z upravo KO Ljubljana. Kadrovske spremembe bi se v glavnem izvedle s 15. 7. 1966, kolikor prinesejo na posamezne spre- membe tudi organi upravljanja KO.

Predlog se osvoji, kolikor je ekonomsko upravičen v korist SPO oziroma podjetja in zmanjšanja režije. K taki rigorozni šted- lji naj se pristopi v vseh enotah podjetja, takor tudi na centrali ne pa samo v SPO in KO. Kolikor bo ta sklep realiziran, naj se ostali predlogi izvršijo preko pristojne komisije Sveta.

15. Prošnji tov. Stošiča Braneta, šoferja, ki prosi za tri tedne neplačanega dopusta, da bi lahko letoval na morju, se ne ugodí. Imenovaní je svoj redni letni dopust izko- ristil že v zimskem času, neplačani dopusti pa niso namenjeni za letovanje na morju.

16. Odobri se 11 dni neplačanega dopusta tov. Jančarju Feliks, katerega potrebuje za ureditev svojih privatnih zadev. Dopust se mu odobri izjemoma glede na obveznost do podjetja.

17. Pritožbi šoferja tov. Dovča Franca se ugodi, vendar v mejah pravilnika o delitvi OD Strojno prometnega obrata.

Predsednik sveta:

Avugst Filipič

UO Celje

SKLEPI

II. redne seje upravnega odbora »Gradis«
PE Celje, ki je bila dne 7. VI. 1966

1. Finančno stanje: izračun dohodka per 15. V. 1966:

Obračun dohodka za navedeno obdobje izkazuje preveč izplačanih osebnih dohod- kov v višini 100.384,03 N din, kar je posledí- ca nizke realizacije v mesecu maju 1966 in dviga osebnih dohodkov v mesecu aprilu 1966. Največji primanjkljaj izkazuje sektor Majšperk, kjer so bila dela prevzeta »na ključ« z zelo nizko ceno.

Proгноza realizacije za mesec junij in ju- lij kaže porast realizacije (junij 60 mio., ju- lij 58 mio. S), tako, da ob sedanjih pogojih obračuna ni pričakovati povečane izgube.

Od meseca marca 1966 se povečanje plač ne regresira iz rezerve iz leta 1965. Po izja- vi predsednika centrale se bo eventualne primanjkljaje krilo v polletju in ob koncu leta. Edinica Celje ima v tej kvoti še ca. 20 S mio. . .

Ker je neuspeh posledica dviga osebnih dohodkov na račun rezerve iz leta 1965 in nizko prevzetih del v Majšperku, se naj primanjkljaj krije iz rezerve OD iz leta 1965. Za edinico je nujno prevzeti nova de- la in ukiniti vse sektorje z nizko realizacijo. Forsirati je dela na novih objektih (samski dom, blok B-7) in poostri delovno discipli- no.

2. Angažiranost PE Celje:

Ze sklenjene pogodbe:

S din 365,06 mio. od tega gradb. d. 313,88
100 % prevzeta dela

S din 31,97 mio. od tega gradb. d. 31,97
skupaj:

S din 597,03 mio. od tega gradb. d. 345,85
Izvršeno do 15. V. 1966

S din 305,54 mio. od tega gradb. d. 217,32
Ostane še:

S din 291,49 mio. od tega gradb. d. 127,53
Dela, verjetnosti 80—99 %

S din 325,06 mio. od tega gradb. d. 206,00
Dela, verjetnosti 50—80 %

S din 390,00 mio. od tega gradb. d. 220,00
Dela, verjetnosti pod 50 %

S din 1460,00 mio. od tega gradb. d. 930,00
Skupaj predv. del:

S din 2772,09 mio. od tega gradb. d. 1701,85
3. Podjetju GIP »Ingrad« Celje se odstopa zaproseni lokaciji na Otoku III, za gradnjo dveh stanovanjskih blokov s tem, da se veže na komunalno ureditev Otoka III. (Odstop omenjenih lokacij je predhodno odobren tudi s strani centrale).

4. Nujno potrebno bi bilo, da preide naš projektivni biro k izdelavi cenениh in enostavnih načrtov za stanovanjsko gradnjo, kolikor hočemo ostati konkurenčni ostalim gradbenim podjetjem.

5. Pri obravnavi predosnutka pravilnika o nagrajevanju strok, kadra in organizatorjev proizvodnje po delu, je UO osvojil II. varianto, vendar s pripombo, pri členu 17:

Sam ključ za izračun naj bi ostal po efektivnih urah in amortizaciji, vendar bi bilo potrebno pred sprejetjem analizirati kvote za režijo in se smatra, da je prispevek 1,40 previsok.

6. Potrdi se finančni plan podjetja za leto 1966.

7. Prošnji tov. Brankoviča Mladena za prevedbo iz NK v PK delavca se ne more ugoditi, ker si višjo kvalifikacijo lahko pridobi le s tovrstno šolo oz. tečajem. Zaradi prizadevnosti pri delu, pa mu ODS lahko poviša tarifno postavko do PK delavca.

8. Prošnji tov. Ivana Višnjiča s sektorja Soštanj za 1 mesec neplačanega dopusta, se ne ugodi.

9. Prošnji tov. Terezije in Franja Sever za dodelitev skupnega prostora v delavskem naselju Celje, se ne ugodi.

10. Prošnja tov. Ivanke Pogačnik za dodelitev prostora v garaži za garažiranje osebnega avtomobila, se reši na ta način: Prostega mesta v garaži ni. Je pa trenutno

prosta garaža, katere najemnik je tov. Razpotnik. Tov. Pogačnikova bi ev. ta prostor lahko uporabljala začasno, vendar v dogovoru s tov. Razpotnikom.

Overovatelj: Predsednik UO:
Pogačnik Ivanka I. r. Safarič Janko I. r.
Kukovič Ivan I. r. Zapisnikar:
Zdevc Ela I. r.

DS uprave domov Ljubljana

SKLEPI

Cetrtega zasedanja delavskega sveta enote
Uprave delavskih domov in naselij »Gradisa«
Centrala Ljubljana, ki je bilo v torek
21. junija 1966 v Ljubljani, Mislejeva ulica 3

1. Sklepi prejšnje seje so bili izvršeni.

2. V enoti se ukine za stalno delovno mesto referenta, ki je naročal hrano in malice od družbene prehrane Bežigrad za potrebe enot. Ugotovi se, da to delovno mesto ni bilo popolnoma izkoriščeno oziroma ni zahtevalo 8 ur dnevnega dela pač pa 2 do 3 ure. Poleg tega pa obstaja v enoti možnost, da to isto delo opravlja poleg redne dolžnosti druga oseba. V zvezi s tem se tovariš Breznik, ki je vršil to delo do sedaj, postavi na razpolago centrali.

3. V komisijo delavskega sveta enote, ki bo nadzorovala delavčevo delovno sposobnost med poskusno dobo, so izvoljeni tovariši: Švajger Anton, Zrimšek Mihael in Kos Antonija.

4. V zvezi z odločbami glede stanarine v družinskih barakah, katere je izdala Stanovanjska skupnost Bežigrad, je sprejet sklep, da ostane stanarina po dosedanem.

Ljubljana, dne 22. junija 1966

Zapisnikar:

Novak Mirko

Predsednik del. sveta:

Mlakar Maks

Overovatelj zapisnika:

Zrimšek Mihael

UO uprave domov Ljubljana

SKLEPI

Cetrtega rednega zasedanja UO enote
uprave delavskih domov in naselij
»Gradis«-Centrala Ljubljana dne 29. VI. 1966

1. Sklepi zadnje seje odbora so bili izvršeni.

2. Upravni odbor je analiziral štirimesečni obračun poslovanja delavskih domov in naselij ter stanovanjskih barak za čas od 1. I. do 30. IV. 1966 ter ga sprejel k znanju in potrdil.

3. Upravni odbor je analiziral zasedbo v delavskih domovih za zadnjih 6 mesecev ter tudi zasedbo po procentih od strani enot. Ugotovljeno je, da je zasedba zadovoljiva.

4. Glede družinskih barak na Tomačevem pa je odbor sklenil, da najemnine ostanejo še naprej po starem in da se ne upoštevajo najemnine, ki jih je odredila stanovanjska skupnost Bežigrad.

Kar se tiče vodovoda za stanovanjske barake na Tomačevem pa je odbor sklenil, da je potrebno skupno s pravno službo podjetja rešiti to vprašanje tako, da bi vsako podjetje za svoje barake montiralo svoje števce za vodo. Kolikor to ni mogoče, naj za naše barake skuša montirati odševalni števec, a podjetja o tem obvesti.

5. Ker je na zadnji seji ukinjeno mesto tovariša Breznika, ki je naročeval hrano za stanovalce, je odločeno, da naj bi v bodoče ta dela opravljal Novak Mirko poleg svojega rednega dela.

6. Za čas bolezni upravnika naselja Tomačevo je vršil njegovo delo tovariš Novak Mirko. Rešeno je, naj vodja uprave domov in naselij sam v svojem delokrogu reši vprašanje nadurnega dela tovariša Novaka.

7. Vodji uprave delavskih domov tovarišu Svajgerju je odobren dopust in ga za čas dopusta od 10. do 31. VII. zastopa tov. Mlakar Maks poleg rednega dela.

Overovatelj zapisnika:

Zrimšek Mihael

Predsednik UO:

Grlic Ivan

DS Maribor

SKLEPI

sprejeta na III. rednem zasedanju DS Gradis
GV Maribor, ki je bilo dne 15. VII. 1966
v sejni dvorani uprave, Maribor

1. Pri obravnavi sklepov, ki so bili sprejeti na II. rednem zasedanju GV, je bilo ugotovljeno, da so bili vsi sklepi izvršeni in obravnavani na podlagi priporočil DS.

2. Dnevni red zasedanja se dopolni, in sicer s poročilom o delu UO.

3. Namestnik predsednika UO, tov. Starovasniki poroča o delu UO, oziroma o sklepih, ki jih je UO sprejel na svoji III. redni seji.

UO je obravnaval na svoji seji polletno bilanco, vprašanje povečanja cene stanovanja in prehrane v DUR, vprašanje režijskih stroškov in zmanjšanje režije, poročilo o problematiki GV, kreditiranje prosilcev za posojila za individualno stanovanjsko izgradnjo, delitev OD po EE in prošnje ter pritožbe.

Sklepe, oziroma predloge, ki jih je UO na svoji seji sprejel, je DS v celoti sprejel in potrdil.

4. Pregled polletne bilance, katero je podal s podrobnimi analitskimi finančnimi pokazovalci šef komercialne tov. Janžekovič, je bil podrobno analiziran in so bili na podlagi širše obravnave sprejeti sklepi.

Polletna bilanca se v celoti sprejme in potrdi. Rezultat polletnega dela je dokaj ugoden. DS ne more mimo tega, da se ne zahvali celotnemu delovnemu kolektivu za disciplinirano in vestno izvajanje vseh nalog, saj so delavci v prvi vrsti s tem prispevali velik delež k ustvarjenemu uspehu. Rezultat polletne bilance nas ne sme uspravati, temveč mora biti nadaljnja spodbuda za še večjo disciplino, storilnost in čim boljše ekonomično uporabo materialnih in osnovnih sredstev.

Polletna bilanca je prikazala, da je ena izmed naših najbolj šibkih točk režija PE, kakor tudi stroški režije centrale podjetja,

ki je v odnosu na realizacijo v vsakem primeru občutno previsoka.

5. Ker je na podlagi polletne bilance ugotovljeno, da ima DUR naše PE okoli 6 milijonov izgube, se sklone, da se z veljavnostjo od 1. avgusta 1966 poviša cena prehrane tako, da je cena posameznih obrokov naslednja:

zajtrk 100 S din
kosilo 400 S din
večerja 270 S din
malica 130 S din

Kljub povišanju cene prehrane DUR z novimi cenami ne pokriva dejanskih stroškov. Dejanski stroški cene posameznih obrokov znašajo:

zajtrk 135 S din
kosilo 523 S din
večerja 348 S din
malica 219 S din

Iz tega sledi, da vsi delavci našega kolektiva še vedno subvencionirajo tiste, ki se hranijo v DUR.

Istočasno se določi nova cena za stanovaškov. Dejanski stroški cene posameznih ob-
avgusta 1966. Nova cena stanovanja znaša:

V samskem domu v Mariboru
za NK in PK : 3.500 S din
za ostale : 4.500 S din
v zidanih barakah za vse
delavce : 2.000 S din
v lesenih barakah za vse
delavce : 1.500 S din

6. DS ugotavlja, da se režijski stroški stalno večajo in v veliki meri bremenijo PE, ki zaradi teh velikih stroškov ne morejo iti v uspešni boj s konkurenčnimi podjetji. DS nadalje ugotavlja, da je bilo po predlogih in sklepih, ki so bili sprejeti v zvezi organizacij podjetja, zelo malo storjenega oziroma skoraj ničesar razen nebitnih kadrovskih sprememb. DS postavlja zahtevo, da se postavi pred organe upravljanja in vodstva centrale podjetja zahtevo, da se začne dosledno izvajati vsa tista priporočila in sklepe, ki so bili sprejeti v zvezi obravnave organizacije podjetja. DS smatra to za

eno izmed osnovnih nalog organov samoupravljanja in vodstva podjetja, kajti le tukaj je iskati rešitve v skladu z zahtevami delovnega kolektiva.

7. Poročilo, ki ga je podal šef ing. Borut Maister, dipl. ing. gradb., se sprejme in v celoti potrdi. Na podlagi obravnave in diskusije je bil sprejet sklep, da je potrebno napeti vse sile za pridobivanje del za prihodnje leto. Doseženi uspehi in trenutna situacija, ki je dokaj dobra, nas ne sme zavesti in uspavati. Dela, ki jih izvajamo, bodo skoraj v celoti dokončana v tem letu tako, da ne bomo od sedanjih del skoraj ničesar prenesli v prihodnje leto. Ker je to vprašanje zelo resno, ga je treba resno obravnavati in mobilizirati vse sile za iskanje novih del, za proučevanje tržišča in proučiti, kolikor so naše cene realne. V konkurenčni boj bomo lahko šli uspešno le, če bomo prvenstveno znižali stroške režije, izboljšali organizacijo dela in pripravo dela, disciplino, in če bomo še več pozornosti polagali na roke in pa na kvalitetno izvedbo. Eden izmed močnih faktorjev je tudi pravičen in dober odnos do investitorjev, nadzornih organov in ostalih sodelavcev.

8. Na podlagi predloga ki ga je podal UO v zvezi z dodelitvijo posojil za individualno stanovanjsko izgradnjo članom kolektiva, je DS sprejel sklep, da se dodeli posojilo spodaj navedenim članom:

1. Čučko Jože	600.000
2. Korpar Janez	700.000
3. Kodrič Anton	350.000
4. Borut ing. Maister	2.000.000
5. Mekiš Franc	1.000.000
6. Slanič Anton	1.000.000
7. Topolovec Ignac	1.200.000
8. Veit Vinko	300.000
9. Rogač Franc	500.000
10. Habjanič Janez	350.000

Skupaj: 8.000.000

Sklene se, da se na željo prosilcev vroči odobreno posojilo področni banki za doseg večjega oz. dopolnilnega kredita posamezniku.

DS je odobril posojilo vsem prosilcem, ni pa mogel ugoditi prošnji Jakoba Zi-

rovnik, ki je prosil za posojilo za nakup stanovanja. Ker gre v primeru Jakoba Zirovnika za nakup stanovanja, s katerim se ne bi povečal stanovanjski fond, se mu na osnovi 5. člena 3. točke pravilnika o dajanju posojil za individualno stanovanjsko izgradnjo članom kolektiva podjetja »Gradis« ni mogel odobriti zaproseni kredit.

9. Ker je bilo dodeljeno posilcem 8.000.000 S din posojila, kar je za 2.000.000 S din več, kot je bilo predvideno za posojila, DS sklene, da se poveča za 2.000.000 znesek, ki je bil določen za posojila, in sicer iz nerazporejenih sredstev sklada skupne porabe.

10. DS sklene, da se predlaga DS podjetja da se dopolni pravilnik o dajanju posojil za individualno stanovanjsko izgradnjo članom kolektiva »Gradis« s tem, da se določi v splošnih pogojih, da se lahko odobri posojilo delavcu tudi v primeru, če ni gradnja v samem kraju ali bližnji okolici, kjer je PE, v kateri je prosilec zaposlen, če ima delavec najmanj 15 let neprekinjene zaposlitve pri podjetju.

11. V zvezi s predlogom UO se sklene, da se ponovno preide na delitev OD po EE upoštevajoč pri tem pravilnik o nagrajevanju delavca po EE, ki je bil sprejet na tukajšnji enoti leta 1962.

12. Potrdi se sklep UO v zvezi z dodelitvijo 150.000 S din priznavalnine delavcu Alojzu Simončiču iz Metave pri Mariboru, ki je zaradi nesreče pri delu 1954 postal 100 % invalid in zato ni dobil s strani podjetja, niti zavarovalnice kakršne koli odškodnine.

13. DS smatra, da je določilo, da se prizna nadomestilo za stroške prevoza ob nastopu letnega dopusta za člane delovne skupnosti le za tistega otroka, za katerega prejema delavec otroški dodatek, krivično do tistih delavcev, ki so bili prej po predpisih upravičeni do vozovnice K-15. Ker sredstva za nadomestilo ustvarjajo vsi člani delovnega kolektiva, smatra DS, da se spremeni določilo (dosedanje), in da se prizna nadomestilo za stroške prevoza tudi otrokom, za katere delavec ne prejema otroškega dodatka, oziroma da se določi, da se prizna povračilo vsem tistim, ki so po prejšnjih določilih bili upravičeni do vozovnice K-15.

Predsednik DS:

Zorž Miro I. r.

DS Ravne

SKLEPI

II. redne seje DS-PE »Gradis« Ravne na Koroškem z dne 7. VII. 1966

1. Člani kolektiva naj se z okrožnico seznanijo z gospodarjenjem poslovne enote. Izkazujemo 1,4 % poslovnega uspeha, vendar je položaj za dobo 5 mesecev nazaj prav nezadovoljiv. Uspeli smo na licitaciji za težko progo valjarne za 530 milijonov starih din — važno je, da je delo zagotovljeno.

2. Tov. Dež Krištofič, VKV strugar se razreči delovnega razmerja.

3. Prošnji skupine, ki dela na objektu Osnovna šola Črna na Koroškem, se ugodl. Zmanjša se stanarina v samskem domu Dobja vas do preklica.

4. Predlog za izključitev iz delovne skupnosti, ker so podjetje zapustil samovoljno, se sprejme za naslenje: Jaže Gruber, Fric Curman, Dušan Samardžija, Alojz Blaž, Marko Medukič, Peter Glamočanin, Ivan Majcen, Franc Arnuš.

Predsednik DS-PE:

Milan Majžir

DS KO Maribor

SKLEPI

II. redne seje DS poslovne enote »Gradis« KO Maribor, dne 22. VI. 1966

1. Sprejmejo in potrdijo se sklepi 2., 3. in 1. izredne seje UO PE.

2. Sprejme in potrdi se obračun za mesec april in maj 1966.

3. Izda se okrožnica — tolmačenje glede terenskega dodatka.

4. Dodelijo se akontacije sindikalni družnici, kegljaškemu klubu in strelski družini.

Predsednik DS PE:

Rož Zdenko I. r.